

CEZA MUHALEMESİ HUKUKUNDA EL KONULAN BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN GEÇ İADESİ, AMAÇ DIŞI KULLANIMI İLE KORUNMASI İÇİN GEREKEN TEDBİRLERİN ALINMAMASI*

THE DELAYED RETURN, MISUSE, AND FAILURE TO TAKE
NECESSARY PROTECTIVE MEASURES REGARDING SEIZED
INFORMATION SYSTEMS IN CRIMINAL PROCEDURE LAW

Şeyda Betül EKİN AYDIN**

Özet: 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 134. maddesine göre bilgisayar, bilgisayar programları ile kütükleri hakkında el koyma tedbiri uygulanabilir. Bu tedbir CMK’nin 123. maddesinde düzenlenen basit el koyma tedbirinin özel bir türüdür. CMK’nin 141. maddesinde ise koruma tedbirleri nedeniyle devlete karşı açılacak tazminat sebepleri tahdidi olarak sayılmıştır. Bunlar arasında “eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen” kimselerin her türlü maddi ve manevi zararlarını devletten isteyebileceği yönündeki sebep zikredilmiştir.

Çalışmada ilk olarak basit el koyma ile bilgisayar, bilgisayar programları ve kütükleri hakkındaki el koyma hükümlerine değinilecektir. Ardından CMK’nin 141/1-j bendinde yazılı tazminat sebebi “bişim sistemleri” özelinde incelenecektir. Açılan davalardaki maddi ve manevi tazminat taleplerinde hangi kalemlerin değerlendirilmesi gerektiği çeşitli yargı kararları ışığında ele alınacaktır. Nihayetinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin konuya yaklaşımı ile beraber birtakım değerlendirmelerde ve çözüm önerilerinde bulunulacaktır.

* Bu çalışma 7-9 Kasım 2025 tarihli 2. Uluslararası Hukuk Kongresinde sunulan özet bildirinin genişletilip makaleye çevrilmiş halidir

** Öğr. Gör. Dr., İnönü Üniversitesi Malatya Meslek Yüksekokulu, Hukuk Bölümü, betul.aydin@inonu.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-6758-7430. Gönderim Tarihi: 11.12.2025, Kabul Tarihi: 19.02.2026.

Anahtar Kelimeler: El Koyma, Bilgisayara El Koyma, El Konulan Eşyanın Geç İadesi, Cep Telefonunun Geç İadesi, İmaj Alma.

Abstract: Pursuant to Article 134 of the Turkish Criminal Procedure Code (Law No. 5271), a seizure measure may be imposed on computers, computer programs, and data logs. This measure constitutes a specific form of the general seizure measure regulated under Article 123 of the CPC. Article 141 of the CPC exhaustively enumerates the grounds on which individuals may bring claims for compensation against the State due to protective measures. Among these grounds is the provision allowing individuals whose property or other assets have been seized without the necessary conditions being met, or whose property has not been safeguarded through the requisite measures, or has been used for purposes beyond those prescribed, or has not been returned in a timely manner, to seek compensation from the State for all pecuniary and non-pecuniary damages they have suffered.

This study first addresses the general framework of basic seizure and the specific rules governing the seizure of computers, computer programs, and data logs. It then examines the compensation ground set forth in Article 141/1-j of the CPC, with a particular focus on “information systems.” The components to be taken into account in the assessment of pecuniary and non-pecuniary damages in actions brought against the State will be analyzed in light of various judicial decisions. Finally, the study evaluates the approach of the European Court of Human Rights and offers several observations and proposed solutions.

Keywords: Seizure, Seizure of Computers, Delayed Return of Seized Property, Delayed Return of the Seized Mobile Phone, Digital Forensic Imaging.

GİRİŞ

Ceza muhakemesi hukukunda maddi gerçeğin ortaya çıkarılması, birtakım koruma tedbirlerinin uygulanmasını gerektirebilmektedir. Koruma tedbirlerinden biri olan “el koyma” kurumu sayesinde delillerin toplanması ve korunması sağlanabildiği gibi, özellikle suçla bağlantısı olduğu düşünülen eşyaların kaybolması, gizlenmesi ya da bu eşyaların değiştirilmesi gibi hareketlerin de önüne geçilmiş olmaktadır.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 123. maddesinde düzenlenen el koyma kurumunun basit şekli, herhangi bir özellik arz etmeyen bir eşyanın ispat aracı olarak yararlı görülmesini ya da eşya veya kazanç müsaderesinin konusunu oluşturan malvarlığı değerlerinin muhafaza altına alınmasını konu edinmektedir. Aynı Kanun’un 134. maddesi ise bilgisayar, bilgisayar programları ve bilgisayar kü-

tüklerine yönelik arama ve el koyma işlemlerini özel olarak düzenleyerek bilişim sistemlerinin yapısından kaynaklanan ihtiyaçlara özgü farklı usuller öngörmüştür. Bu nedenle bu araçlara ilişkin el koyma, hukuki niteliği itibarıyla basit el koymanın özel bir türünü oluşturmakta; ancak müdahalenin kapsamı ve etkileri bakımından daha yoğun hak kısıtlamalarına yol açmaktadır.

Arama ve el koyma işlemlerinin dijital cihazlar üzerinde gerçekleştirilmesi, çoğu zaman kişinin özel hayatının gizliliği, haberleşme özgürlüğü ve mülkiyet hakkının sınırlandırılması anlamına gelmektedir. Özellikle el konulan dijital verilerin kişisel, ticari veya mesleki bilgi gibi birtakım bilgileri içermesi sebebiyle bu tedbirin uygulanması ile devam eden süreçte hak ihlali riski artmaktadır. Bu nedenle kanun koyucu, CMK'nin 141. maddesinde, koruma tedbirlerinin uygulanmasından kaynaklanan zararlardan ötürü devlete karşı tazminat davası açılabileceğini kabul etmiştir. Tahdidi olarak sayılan tazminat sebepleri arasında; eşyaya veya diğer malvarlığı değerlerine koşulları oluşmadığı halde el konulması, eşyanın korunması için gerekli tedbirlerin alınmaması, amaç dışı kullanılması veya zamanında iade edilmemesi hâlleri özel bir tazminat sebebi olarak düzenlemiştir (CMK m. 141/1-j).

Bu çalışmada öncelikle basit el koyma ile bilgisayar, bilgisayar programları ve kütüklerine ilişkin el koyma hükümleri ele alındıktan sonra, CMK'nin m. 141/1-j bendi kapsamındaki tazminat sebebi "bilişim sistemleri" özelinde incelenecektir. Dijital içerik ve cihazlara yönelik müdahalelerde maddi ve manevi zararların hangi kalemler üzerinden değerlendirilebileceği, yüksek mahkeme kararları ışığında tartışılacaktır. Son olarak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin konuya ilişkin yaklaşımı değerlendirilerek mevcut hukuki çerçevenin tartışmalı yönleri ortaya konulup birtakım çözüm önerileri sunulacaktır.

I. KORUMA TEDBİRLERİNDEN EL KOYMA KURUMU

5271 sayılı CMK'nin 1'nci Kitabının 4. kısım başlığı "Koruma Tedbirleri"¹ olup bu başlık altında yakalama ve gözaltı, tutuklama,

¹ Her ne kadar CMK ile doktrindeki çoğunluk yazar tarafından "koruma tedbirleri" kavramı kullanılmakta ise de Yurtcan bu kavram yerine "ceza yargılaması önlemleri" kavramının kullanılmasını önermektedir., bkz. Erdener Yurtcan, *Ceza Yargılaması Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, 16. bası, Ankara, 2019, s. 361; Tosun'a göre

adli kontrol, arama ve el koyma gibi çeşitli kurumlar düzenlenmektedir. Koruma tedbirleri, hüküm kesinleşmeden önce uygulanarak belirli sebeplerle kişi hak ve özgürlüklerini sınırlayan ve bu sınırlamayı yasal bir temele dayandıran tedbirlerdir.² Söz konusu tedbirler ile genel olarak ceza muhakemesi sürecinin daha etkin bir şekilde yürütülmesi amaçlanmaktadır.³ Dolayısıyla koruma tedbirlerinin muhakeme süreci yürütülürken amaç değil, araç olması gerektiği söylenebilir.⁴ Koruma tedbirlerinin temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması ile doğrudan ilişkili olması nedeniyle, bir ülkenin hukuk sistemi hakkında olumlu ya da olumsuz kanaat edinme noktasında önemli bir ölçüt olduğu haklı olarak ifade edilmektedir.⁵

Koruma tedbirlerinden biri olan el koyma⁶ kurumuna ilişkin genel hükümler Anayasa'nın 20. maddesinin 2. fıkrasında "Özel Hayatın Gizliliği" başlığı altında düzenlenmiştir. Maddede el koyma sebepleri "millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve

ise "ne olur ne olmaz diye alınan tedbirleri ihtiyati tedbir, ihtiyat tedbiri teriminde olduğu kadar ifade edememektedir.", bkz. Öztekin Tosun, "Ceza Muhakemesinde İhtiyat Tedbirleri", *İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, İstanbul 1968, C. 2, S. 3, s. 15; Koruma tedbirleri terimini kullanan yazarlar için bkz. Ahmet Gökçen/M. Emin Alşahin/Kerim Çakır, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Adalet Yayınevi, 8. baskı, Ankara, 2024, s. 287; Nur Centel/Hamide Zafer, *Ceza Muhakemesi Hukuku El Kitabı*, Beta Yayıncılık, 7. Baskı, İstanbul, 2021, s. 302; Neslihan Göktürk, *Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat* (CMK m. 141-144), Seçkin Yayıncılık, 1. baskı, Ankara, 2024, s. 21; Bahri Öztürk/Behiye Eker Kazancı/Sesim Soyer Güleç, *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri*, Seçkin Yayıncılık, 4. bası, Ankara, 2021, s. 28; Feridun Yenisey/Ayşe Nuhoglu, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, 12. baskı, Ankara, 2024, s. 331; Nevzat Toroslu/Metin Feyzioğlu, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Savaş Yayınevi, 21. baskı, Ankara, 2021, s. 251; Özdem Özaydın, *İçinde: Dijital Ceza Muhakemesi Hukuku*, Ed. Bahri Öztürk/Durmuş Tezcan/Mustafa Ruhan Erdem, s. 449; Hakan Hakeri, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Adalet Yayınevi, 18. baskı, Ankara, 2021, s. 328; Mustafa Özen, *Ceza Muhakemesi Hukuku Dersleri*, Adalet Yayınevi, 8. baskı, Ankara, 2023, s. 671; Veli Özer Özbek/Koray Doğan/Pınar Bacaksız, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, 17. baskı, Ankara, 2024, s. 231 vd.

² Özen, s. 671; Yurtcan, s. 362; Öztürk/Eker Kazancı/Soyer Güleç, s. 29.

³ Toroslu/Feyzioğlu, s. 251.

⁴ Tosun, s. 8.

⁵ bkz. Hakeri, s. 327.

⁶ El koyma kelimesi, her ne kadar CMK'nin 123. vd. maddelerinde "elkoyma" şeklinde bitişik yazılsa da Türk Dil Kurumu Sözlüğündeki gibi ayrı yazmayı bilinçli olarak tercih etmekteyiz.

genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçı” olarak sayılmıştır. Bilindiği üzere temel hak ve özgürlükler; ancak kanunla ve Anayasa’nın ilgili maddelerinde belirtilen sınırlandırma sebeplerine bağlı olarak sınırlandırılabilir (AY m. 13). Gerçekten de el koyma, mülkiyet hakkının üç unsurundan biri⁷ olan “kullanma” yetkisi bakımından da bir müdahale niteliğindedir.

El koyma kurumu doktrinde “geleneksel koruma tedbirleri”⁸ içinde sınıflandırıldığı gibi⁹ aynı zamanda “mülkiyet hakkı ve zilyetliğe yönelik koruma tedbirleri”nden¹⁰ kabul edilmektedir. El koyma ile zilyedinin rızası olmamasına rağmen zilyedin eşya üzerindeki tasarruf yetkisinin kaldırılması mümkün hale gelmektedir.¹¹ Eşyanın malikinin rızası olması halinde ise yapılan işlemin artık kavramsal olarak “muhafaza altına alma” niteliğinde olduğu kabul edilmektedir.¹² Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği’nin 4. maddesinde de el koyma: “*Suçun veya tehlikelerin önlenmesi amacıyla veya suçun delili olabileceği veya müsadereye tâbi olduğu için, bir eşya üzerinde, rızası olmamasına rağmen, zilyedin tasarruf yetkisinin kaldırılması işlemi*” şeklinde tanımlanmaktadır.

El koyma kurumu CMK’nin 4. bölümünde “Arama ve Elkoyma” başlığı altında düzenlenmektedir. Buna göre taşınmazlara, hak ve alacaklara el konulabileceği gibi birtakım özellik arz eden eşya veya kazançlara da el konulması mümkündür. El koyma, bir koruma tedbiri niteliğinde olduğundan süreklilik arz etmeyip, geçici niteliktedir. Dolayısıyla el koyma ile mülkiyet hakkına bir müdahale söz konusu olsa da bu hak son bulmamaktadır. Bu yönüyle el koyma, mülkiyet hakkını sona erdiren bir güvenlik tedbiri niteliğindeki müsadere kurumundan farklılık arz etmektedir.¹³

⁷ bkz. AYM’nin 21.6.1989 T., E. 1988/34, K. 1989/26 sayılı kararı.

⁸ bkz. Öztürk/Eker Kazancı/Soyer Güleç, s. 171.

⁹ Koruma tedbirlerinin doktrindeki görüşler ışığında sınıflandırılması bakımından ayrıntılı bilgi için bkz. Faruk Yasin Turinay, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirlerinin Sınıflandırılması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara 2021, C. 70, S. 2, s. 498 vd.

¹⁰ Özen, s. 672.

¹¹ Yurtcan, s. 423; Yenisey/Nuhoğlu, s. 431; Hakeri, s. 424.

¹² Yenisey/Nuhoğlu, s. 432; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 346; Yurtcan, s. 423.

¹³ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 347.

CMK'nin 123. ve devamı maddelerinden hareketle doktrinde el koyma kurumu basit el koyma (CMK m. 123), genişletilmiş el koyma (m. 128), postada el koyma (m. 129), şirket yönetimi için kayyım tayini (m. 133), bilgisayarlarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde el koyma (m. 134) ile kaçaklara ilişkin el koyma (m. 248) şeklinde sınıflandırılmaktadır.¹⁴ Çalışmamızın kapsamı bakımından sırasıyla basit el koyma ile bilgisayarlarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde el koyma kurumlarına değineceğiz.

A. Basit El Koyma

CMK'nin 123. maddesinin 1. fıkrasına göre: "İspat aracı olarak yararlı görülen ya da eşya veya kazanç müsaderesinin konusunu oluşturan malvarlığı değerleri, muhafaza altına alınır". Maddenin 2. fıkrasında ise yanında bulunduran kişinin rızasıyla teslim etmediği bu tür eşyalara el konulabileceği hususu düzenlenmiştir. Buna göre ispat aracı olarak yararlı görülen olay yerinde bulunan bir silaha el konulabileceği gibi maktulün öldürüldüğü yerde bulunan bir güvenlik kamerası görüntülerine ya da odasında bulunan günlüğüne de el konulabilir. El konulan eşyanın telefon, bilgisayar, harddisk ya da taşınmaz, hak ve alacak niteliğinde olması halinde ise el konulan şeyin özellik arz etmesi dolayısıyla CMK'nin 128. veya 134. maddeleri uygulama alanı bulacaktır.

İspat aracı olarak yararlı görülen malvarlığı değerlerinin dışında eşya veya kazanç müsaderesinin konusunu oluşturan malvarlığı değerlerine de el konulması mümkündür. Böyle bir düzenlemenin getirilmesindeki amaç, el koyma tedbiri sebebiyle müsaderenin imkânsız hale gelmesinin önlenmesidir.¹⁵

Kanunun 123. maddesinde "muhafaza altına alma" kavramı kullanılır iken, 121. maddede "koruma altına alma" kavramı kullanılmaktadır. Esasında her iki kavram da bir eşyanın zilyedinin rızası dâhilinde alıkonulması anlamına gelmekte ve bu yönüyle eşyanın rıza olmaksızın alıkonulduğu "el koyma" kurumundan ayrılmaktadır.¹⁶ Eklemek gerekir ki el koyma tedbirinin uygulanabilmesi için el konulan eşyanın

¹⁴ bkz. Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 348.

¹⁵ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 348.

¹⁶ Hakeri, s. 424; Yurtcan, s. 435.

kime ait olduğunun bir önemi bulunmamaktadır. Bir diğer deyişle, eşyayı elinde bulunduran kimse el konulan şeyin maliki olmasa bile el koyma tedbirinin koşullarının varlığı halinde ilgili tedbir uygulanabilecektir.¹⁷

Basit el koyma kararının icrası bakımından CMK'nin 127. maddesi uygulama alanı bulmaktadır. Buna göre el koyma kararı verme yetkisi hâkim kararı üzerine veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısına, Cumhuriyet savcısına ulaşamadığı hallerde¹⁸ ise kolluk amirinin yazılı emri ile kolluk görevlilerine verilmiştir (m. 127/1).¹⁹ Aynı maddenin devamında ise hâkim kararı olmaksızın yapılan el koyma işleminin yirmi dört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulması gerektiği ile hâkimin kararını el koymadan itibaren kırk sekiz saat içinde açıklamaması halinde el koyma kararının kendiliğinden kalkacağı hususları düzenlenmiştir (CMK m. 127/3).

Basit el koyma kararı verilebilmesi için Kanunda herhangi bir şüphe türü düzenlenmemiştir. Düşüncemize göre basit el koyma bakımından “makul şüphe”nin aranması²⁰, mülkiyet hakkına yapılacak orantısız müdahalelerin önüne geçebilecektir.²¹ Ancak el koyma kurumunun, makul şüphenin yeterli görüldüğü arama kurumundan daha ağır nitelikteki bir tedbir olması dolayısıyla makul şüphenin daha yoğun olarak gerçekleşmesi ve bunun denetime elverişli olacak şekilde gerekçelendirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

¹⁷ Hakeri, s. 424.

¹⁸ Haberleşme imkânlarının oldukça geliştiği günümüzde bu ifadenin uygulanmasının mümkün olmayıp maddenin kabul edilemez olduğu hakkında bkz. Yurtcan, s. 433.

¹⁹ Bu düzenlemenin uyum yasaları çerçevesinde Anayasada yapılan değişikliklerin göz ardı edilmek suretiyle yapıldığı yönündeki eleştiriler için bkz. Hakeri, s. 427.

²⁰ Aynı yönde bkz. Ersan Şen/H. Sefa Eryıldız, *Elkoyma*, Seçkin Yayıncılık, 1. baskı, Ankara, 2017, s. 50; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 351; Öztürk-Eker Kazancı-Soyer Güleç'e göre el koyma kararı verilebilmesi için kural olarak yeterli şüphe yeterli olsa da, istisnai durumlarda basit şüphe ile de yetinilebilmelidir., bkz. Öztürk/Eker Kazancı/Soyer Güleç, s. 183.

²¹ El koyma bakımından yeterli şüphe koşulunun aranması yönündeki görüş için bkz. İsmail Dursun, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Taşınmazlara, Hak ve Alacaklara Elkoyma”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, İstanbul 2015, C. 21, S. 2, s. 542.

B. Bilgisayarlarda, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde El koyma

Bilgisayarlar, bilgisayar programları ile kütükleri hakkında verilebilecek el koyma tedbiri, el koymanın özel bir türüdür.²² Bu sebeple bilgisayar, bilgisayar programları ve kütükleri üzerinde yapılacak arama, el koyma gibi işlemlerin genel hükümlere göre yapılması, yapılan işlemi hukuka aykırı kılacaktır.²³ Bu hususta CMK'nin 134. maddesindeki usullere bağlı kalınarak ayrıca bir karar alınması gerekmektedir.²⁴

CMK'nin 134/1. fıkrasına göre bir suç dolayısıyla yapılan soruşturmada, somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması²⁵ halinde, şüphelinin kullandığı bilgisayar ve bilgisayar programları ile bilgisayar kütüklerinde arama yapılmasına, bilgisayar kayıtlarından kopya çıkarılmasına, bu kayıtların çözülerek metin hâline getirilmesine karar verilebilir. Söz konusu metinden hareketle 134. maddenin ilk fıkrasının "arama" tedbirine ilişkin özel bir hüküm niteliğinde olduğu söylenebilir.²⁶ Ekleme gerekir ki maddenin ilk fıkrasında bilgisayarlara donanımsal anlamda el konulmasından bahsedilmemektedir. Burada

²² Centel/Zafer, s. 382; Özbek-Doğan-Bacaksız'a göre: "Bilgisayarlarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde arama, kopyalama ve el koyma kısmen de olsa aramanın özel bir görünüşüdür"., bkz. Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 372; "Bilgisayarlarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde arama, kopyalama ve el koyma koruma tedbiri, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 134'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Bu koruma tedbiri, CMK'nin 116 ve 123. maddelerinde düzenlenen arama ve el koyma koruma tedbirlerinin özel bir görünümünü oluşturmaktadır."., bkz. Yargıtay Ceza Genel Kurulu (CGK), 18.10.2023 T., E. 2018/124, K. 2023/538 sayılı kararı.

²³ Hakeri, s. 440; Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 373.

²⁴ "Aynı işyerinde bulunan bilgisayarlar üzerinde arama yapılabilmesine olanak tanıyan CMK'nin 134. maddesine göre verilmiş bir arama kararı bulunmadığı anlaşılmakla, iş yerinde bulunan bilgisayarlar üzerinde yapılan arama sonucunda ele geçen lisanssız yazılımların hukuka aykırı delil niteliğinde olması nedeniyle hükme esas alınamayacağı ve atılı suçlamayı kabul etmeyen sanık hakkında hukuka aykırı şekilde elde edilmiş bu delil dışında mahkumiyetine yeterli başkaca bir delil de bulunmadığı gözetilmeden, beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi..." , bkz. Yargıtay 19. CD, 11.3.2020 T., E. 2019/30045, K. 2020/2782 sayılı kararı.

²⁵ Adı geçen koşulun bilişim veya bilişim sistemleri aracılığıyla işlenen suçlar bakımından aranmasının hatalı olduğu yönünde bkz. Dülger, s. 641; Bu tür koşulların bir hukuk devletinde kişi hak ve hürriyetlerinin güvencesini teşkil ettiği hakkında bkz. Şen/Eryıldız, s. 192.

²⁶ Hakeri, s. 438.

öncelikle bilgisayar kayıtlarından kopya çıkarılması ile bu kayıtların çözülerek metin hâline getirilmesinden bahsedilmektedir. Bir diğer deyişle ilk fıkra bakımından el konulan şey bilgisayarın kendisi olmayıp, bilgisayar kayıtlarından çıkarılan kopya veya bu kayıtlar metin haline getirilmiş ise söz konusu metinlerdir. Sayılan şeyler üzerinde gerçekleştirilen işlem ise “arama”nın özel bir türüdür.

Maddenin ikinci fıkrasına göre ise bilgisayar, bilgisayar programları ve bilgisayar kütüklerine şifrenin çözülmemesinden dolayı girilememesi veya gizlenmiş bilgilere ulaşamaması ya da işlemin uzun sürecek olması halinde çözümün yapılabilmesi ve gerekli kopyaların alınabilmesi için, bu araç ve gereçlere el konulabilecektir (m. 134/2). Dolayısıyla ilk fıkranın uygulanması yoluna kural olarak, ikinci fıkranın uygulanması yoluna ise istisnaen gidilmesi gerekmektedir.²⁷ Dülger’in de ifade ettiği üzere, maddenin 1. ve 2. fıkrası dikkat alındığında bu araçların öncelikle bulunduğu yerde aranması veya kopyalanması gerekmektedir. Fakat uygulamada teknolojik cihazların bulunduğu yerde aranması veya kopyalanması yoluna çoğunlukla gidilmemekte, bu araçlara doğrudan el konulmaktadır²⁸.

Burada maddenin ilk fıkrası bakımından aranan “somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı”²⁹ ile “başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması” yönündeki koşullar evleviyetle maddenin ikinci fıkrası bakımından da uygulanmalıdır. Nitekim ilk fıkra da öngörülen arama, bilgisayar kayıtlarından kopya çıkarma veya

²⁷ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 375.

²⁸ Dülger, s. 642 vd.

²⁹ Özbek’e göre somut delile dayanma koşulunun CMK’nin 134. maddesi bakımından aranması yerinde olmamıştır. Yazar bunun sebebini “elde somut delil olsaydı zaten m. 134’e başvurmaya gerek kalmayacaktı” şeklinde açıklamaktadır., bkz. Veli Özer Özbek, *İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Işığında Polis Hukuku, İnternet Hukuku ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Temel Haklara Müdahaleler ve Hukuka Aykırı Müdahalelere Karşı Korunma Çareleri*, Seçkin Yayıncılık, 2. baskı, Ankara, 2023, s. 353; Değirmenci ise çalışmasında “kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı” kavramının “kuvvetli şüphe” kavramı ile aynı anlama gelip gelmediğini tartışarak, kavramlar farklı kavramlar olsa da kastedilenin aynı olduğu görüşünü savunmaktadır. Bizce de kanun koyucunun ifade etmek istediği şey aynı olsa da kavramsal birliğin sağlanması yerinde olacaktır., bkz. Olgun Değirmenci, “Bilgisayarlarda, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde Arama, Kopyalama ve Elkoyma Koruma Tedbirinde (CMK m. 134), 7145 Sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi”, *Terazi Hukuk Dergisi*, Ankara 2018, C. 13, S. 146, s. 149.

bu kayıtların çözülerek metin hâline getirilmesi yönündeki işlemler ikinci fıkrada yazılı el koyma tedbirinden daha hafif niteliktedir.

Kanun koyucu bilgisayar, bilgisayar programları ve kütüklerini, el koyma kurumu denildiğinde ilk akla gelen bina veya insan üzerindeki eşya gibi klasik örneklerin dışında tutma ihtiyacı duymuştur. Bunun sebebi telefon, bilgisayar, harddisk gibi teknolojik cihazların kullanımının gittikçe yaygınlaşmasıdır.³⁰ Madde gerekçesinde de “*bilgisayarlardaki kayıtların gerçeğin açığa çıkarılması yönünden, ceza davasında delil, iz, eser ve emare oluşturacağı*” hususuna dikkat çekilmektedir. Gerçekten de bilgisayar verilerinin elde edilmesi ve bu verilerden maddi gerçeğin ortaya çıkarılması, klasik bir eşyaya el konulmasından daha karmaşık bir süreçtir. Ayrıca söz konusu madde ile bilgisayarın içindeki verilerin incelenme imkânının olduğu durumlarda bilgisayarın tamamına el konulmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.³¹

Maddede yazılı bilgisayar, bilgisayar programları ve kütüklerinden ne anlaşılması gerektiği hususuna değinmek gerekmektedir. Öncelikle belirtmek gerekir ki 5237 sayılı TCK ile 5271 sayılı CMK’nin tanımlar kısmında “bilgisayar” kavramına ilişkin bir tanım yer almamaktadır. TCK’de kullanılan basın-yayın, bilişim sistemleri³² ya da elektronik kitle iletişim aracı gibi kavramlar ile CMK’de yer alan görsel ve işitsel yayın, bilgisayar ve bilgisayar programları veya kütükleri gibi yakın ancak farklı kavramlar arasında terim birliğinin sağlanamaması birtakım farklı uygulamaların doğmasına neden olabilmektedir³³. Mevcut belirsizliğin giderilmesi faydalı olacaktır.³⁴

³⁰ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 370; Öztürk/Eker Kazancı/Soyer Güleç, s. 217; Hakeri’ye göre de “*bu hüküm olmaksızın da genel hükümler gereğince bilgisayarlara el koymak mümkündü. Ancak bu hüküm ile amaçlanan asıl husus, bilgisayarlara el koymaksızın da verilere ulaşmanın mümkün olması durumunda, bilgisayarı tümüne el konularak insanların bilgisayar kullanımına engel olunmamasıdır*”, bkz. Hakeri, s. 439.

³¹ Hakan Hakeri, “Yeni Ceza Muhakemesi Kanunu’na Göre El Koyma Koruma Tedbiri”, *TBB Dergisi*, Ankara 2005, S. 60, s. 102.

³² TCK’de kullanılan “bilişim sistemi” kavramının veri iletişimi sağlayan tüm cihaz ve sistemleri kapsayacağından dolayı yerinde olduğu görüşü için bkz. Olgun Değirmenci, “2004 Türk Ceza Kanunu’nun Bilişim Suçları Bakımından Değerlendirilmesi”, *TBB Dergisi*, Ankara 2005, S. 58, s. 199.

³³ Konu hakkındaki benzer eleştiriler için bkz. Şeyda Betül Ekin Aydın, *Terör Örgütünün Propagandası Suçunun Basın, Yayın ve İnternet Yoluyla İşlenmesi*, Seçkin Yayıncılık, 1. baskı, Ankara, 2025, s. 311.

³⁴ Erdoğan’a göre de “*uygulama ve mevzuat birliğini sağlayabilmek ve ayrıca ileride keş-*

Doktrinde bilgisayar kavramından ne anlaşılması gerektiğine dair birçok farklı tanım yapılmaktadır. Akbulut'a göre bilgisayar "*insanlar tarafından hazırlanıp yüklenen programlar yardımıyla bilgileri belirli bir düzende saklamak, işleyerek yeni sonuçlar üretmek, üretilen bilgileri başka yerlere iletmek, başka yerlerdeki bilgilere ulaşmak gibi amaçlarla kullanılan makine*" anlamına gelmektedir.³⁵ Dülger'e göre bilgisayarın fiziksel özellikleri ile yaptığı işler ve fonksiyonlarına göre yapılan karma tanım daha açıklayıcıdır. Yazara göre en genel anlamıyla bilgisayar "*bilgi işlemcisi, bilgi deposu ve aynı zamanda haberleşme aygıtıdır*".³⁶ Yazıcıoğlu'na göre "*bilgisayar (kompütür, elektronik beyin), aritmetik ve mantık işlem dizileriyle oluşturulmuş programlara göre verileri otomatik işleme tabi tutan sistemlere verilen ortak isim*" dir.³⁷ Yargıtay Ceza Genel Kuruluna göre ise bilgisayar "*belleğindeki programa uygun olarak aritmetik ve mantıksal işlemleri yapabilen, karar verebilen, yürüteceği programı ve işleyeceği verileri ezberinde tutabilen, çevresiyle etkileşimde bulunabilen araçları*" ifade etmektedir.³⁸ Yapılan tanımlardan yola çıkarak biz de bilgisayar kavramı bakımından geniş anlamıyla yapılan tanımların anlaşılması gerektiği düşüncesindeyiz.

Bilgisayar programı veya yazılım kavramından ise bilgisayarlar tarafından bilginin işlenmesini sağlayan yöntemler topluluğu anlaşılmaktadır.³⁹ 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 1/B maddesinin 1-g bendine göre bilgisayar programı "*bir bilgisayar sisteminin özel bir işlem veya görev yapmasını sağlayacak bir şekilde düzene konulmuş bilgisayar emir dizgesini ve bu emir dizgesinin oluşum ve gelişimini sağlayacak hazırlık çalışmalarını*" ifade etmektedir. YCGK ise bilgisayar programlarını "*bir bilgisayar vasıtasıyla belirli bazı görevleri gerçekleştirmek için*

fedilecek başka cihazlara da tatbik imkânını sağlayabilmek adına, CMK'da da "*bilgisayar*" değil "*bilişim teknolojileriyle çalışan araçlar*" kavramı kullanılmalıdır.", bkz. Yavuz Erdoğan, "Türk Hukuk Sisteminde Bilgisayar Araması ve Bulunan Delillere ElKonması", İçinde: *Bilgi Sistemleri ve Bilişim Yönetimi Beklentiler ve Yeni Yaklaşımlar*, Ed. Fahrettin Özdemirci, Zeynep Akdoğan, Ankara 2017, s. 176.

³⁵ Berrin Akbulut, *Bilişim Alanında Suçlar*, 2. baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.

³⁶ Murat Volkan Dülger, *Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, 11. baskı, Ankara, 2025, s. 65.

³⁷ Yılmaz Yazıcıoğlu, *Bilgisayar Suçları*, Alfa Yayıncılık, 1. baskı, İstanbul, 1997, s. 130.

³⁸ bkz. Yargıtay CGK'nin 25.2.2020 T., E. 2016/544, K. 2020/127 sayılı kararı.

³⁹ Akbulut, s. 12.

oluşturulan yazılı talimatlar dizisi” olarak tanımlamaktadır. Yargıtay’a göre “bilgisayar programları bilgisayarların çalışmasını sağlayan düz metin komutlarıdır”.⁴⁰ Bu kapsamda sistem veya uygulama yazılımları “bilgisayar programları” kapsamında kabul edilebilir.⁴¹ Bilgisayarların fonksiyonel anlamda çalışmaları söz konusu programların varlığına bağlıdır.⁴²

Bilgisayar kütükleri hakkında yapılan tanımlara bakacak olursak Dülger’e göre bilgisayar kütüğünden “*sabit, taşınabilir ya da bulut formunda her türlü veri taşımaya ve depolamaya yarayan araçlar ya da sistemler*” anlaşılmalıdır.⁴³ Özbek-Doğan-Bacaksız’a göre bilgisayar kütüklerinin hard disk şeklinde anlaşılmayıp, kavramdan veri tabanlarının anlaşılması gerekmektedir.⁴⁴ Yargıtay ise bilgisayar kütükleri hakkında “*daha çok olay kayıtları anlamında log kayıtlarının karşılığı olarak Türkçe’ye çevrilebilirse de CMK’nın 134. maddesinde kastedilen aslında İngilizce “database” olarak bildiğimiz terimin karşılığı olarak “veri tabanı”dır. Hard diskleri veya verilerin saklandığı ortamları ve aynı zamanda her türlü veri taşıyıcıları bilgisayar kütüğü kavramı içerisinde değerlendirilebilir.*” ifadelerini kullanmaktadır.⁴⁵

Bir bilgisayarda yer alan çeşitli programlar veya sosyal medya platformu hesaplarındaki elektronik verilerin aranması da CMK’nın 134. maddesi hükümlerine göre yapılmalıdır. Burada sosyal medya platformlarında yapılan “arama-el koymanın” niteliği bakımından da bir değerlendirme yapmak gerekmektedir. Bir bilgisayarda yer alan verilerin incelenmesi doğrudan fiziki veri taşıyıcısına yöneliktir. Buna karşılık sosyal medya platformlarındaki hesap içerikleri, kullanıcının cihazında değil, hizmet sağlayıcının kontrolündeki uzak sunucularda depolanmaktadır. Örneğin Facebook, Instagram veya X gibi platformlarda tutulan veriler, bulut bilişim altyapısında muhafaza edilmekte-

⁴⁰ bkz. Yargıtay CGK’nin 25.2.2020 T., E. 2016/544, K. 2020/127 sayılı kararı.

⁴¹ Akbulut, s. 12.

⁴² İsmail Akkaya, *Bilgisayarlarda, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde Arama, Kopyalama ve ElKoyma* (CMK md. 134), Adalet Yayınevi, 1. baskı, Ankara, 2024, s. 70.

⁴³ Dülger, s. 637.

⁴⁴ bkz. Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 373.

⁴⁵ Yargıtay CGK’nin 25.2.2020 T., E. 2016/544, K. 2020/127 sayılı kararı.

dir.⁴⁶ Bu nedenle sosyal medya hesabına yönelik inceleme işlemi, teknik anlamda bir cihaz aramasından ziyade, bulut bilişim ortamında depolanan verilere uzaktan erişim sağlanması suretiyle gerçekleştirilen bir arama niteliği taşımaktadır.

Bulut bilişim, verilerin kullanıcının fizikî hâkimiyet alanı dışında, sunucuların veri merkezlerinde saklandığı ve internet üzerinden erişildiği bir sistemdir.⁴⁷ Dolayısıyla sosyal medya hesap içeriklerinin incelenmesi, klasik el koyma ve yerinde inceleme modelinden farklı olarak, uzaktan veri erişimi söz konusu olduğundan “uzaktan arama” kategorisi içerisinde değerlendirilmelidir.⁴⁸ Bu çerçevede, CMK’nin 134. maddesinin uygulanması, sadece cihazın fiziken incelenmesiyle sınırlı olmayıp; cihaz aracılığıyla erişim sağlanan ve gerçekte bulut ortamında depolanan verileri de kapsayacak şekilde yorumlanmalıdır.⁴⁹ Aksi halde, verinin fiziki konumuna bağlı olarak farklı hukuki sonuçlara tabi tutulması gibi orantısız sonuçlar ortaya çıkabilecektir.

Burada söz konusu tedbir ile CMK’nin 135. maddesinde düzenlenen “iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması” yönündeki tedbirin karıştırılmaması gerekmektedir. İletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması tedbiri ile geçmişte gerçekleşen iletişimin dinlenilmesi veya kayda alınması mümkün olmamaktadır. Ancak iletişimin internet vasıtasıyla gerçekleştiği hallerde söz konusu kayıtlar bilgisayar kütüğünde kayıt altına alınacağından bu iletişim kayıtları hakkında CMK’nin 134. maddesi uygulama alanı bulacaktır.⁵⁰

⁴⁶ Sosyal medya platformlarının kişiler tarafından bir iletişim aracı olarak kullanılmasının yanında, aynı zamanda bir sayısal veri depolama ortamı olarak da kullanıldığı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Olgun Değirmenci, *Ceza Muhakemesinde Sayısal (Dijital) Delil*, Seçkin Yayıncılık, 1. baskı, Ankara, 2014, s. 154.

⁴⁷ Olgun Değirmenci, *Bulut Bilişim ve Beraberinde Getireceği Hukuksal Sorunlar Üzerine Görüşler*, *Terazi Hukuk Dergisi*, Ankara 2017, C. 12, S. 136, s. 106.

⁴⁸ Değirmenci, *Bulut Bilişim*, s. 110.

⁴⁹ Değirmenci’ye göre CMK’nin 134. maddesinde yazılı “şüphelinin kullandığı” ifadesinde yer alan kullanma, hem fiziksel hem de sanal kullanma anlamlarına gelmektedir. Bu sebeple yazara göre de bulut bilişim hizmeti alan kişinin hesabı hakkında arama kararı verilebilir., bkz. Değirmenci, *Bulut Bilişim*, s. 110.

⁵⁰ “Bilgisayarda, şüpheli veya sanığın internet ortamında çeşitli programlar ya da sosyal iletişim siteleri (Msn Messenger, Facebook, Twitter vb.) vasıtasıyla gerçekleştirdiği iletişime ilişkin kayıtların aranması, CMK’nın 135. maddesine göre değil CMK’nın 134. maddesine göre yapılabilir. Zira CMK’nın 135. maddesinde düzenlenen telekomünikasyon yoluyla iletişimin denetlenmesi koruma tedbiri, teknik araçlarla iletişimin tespitini,

Yargıtay kararlarına bakıldığında maddede yazılı “bilgisayar, bilgisayar programları ve kütükleri”nden yalnızca teknik anlamdaki masaüstü veya dizüstü bilgisayarlar değil; harddisk, flashdisk, cep telefonu⁵¹, CD, DVD vb. gibi her türlü dijital materyal anlaşılmalıdır.⁵² Özellikle akıllı cep

*dinlenmesini ve kayda alınmasını kapsamaktadır. CMK’nın 135. maddesine göre yapılan iletişimin dinlenmesi ve kayıt, geçmişe dönük olarak değil geleceğe dönük olarak yapılabilir. Diğer bir ifadeyle geçmişte gerçekleşen iletişimin dinlenebilmesi, kayda alınabilmesi mümkün değildir. Ancak internet ortamında gerçekleştirilen iletişime ilişkin kayıtlar, bilgisayar kütüğünde kayıt altına alındığından bu iletişim kayıtları hakkında CMK’nın 134. maddesindeki koruma tedbiri kapsamında arama, kopyalama ve elkoyma tedbirleri uygulanabilir. Bireyin e-posta, yazışma ve haberleşmeleri CMK’nın 135. maddesi kapsamında değerlendirilirken, bireyin kendisine e-posta ile gelen bir yazı, resim, görüntü veya ek dosyayı kullandığı bilgisayara veya taşınır belleğe kaydettiğinde, artık bu belge haberleşme hürriyetinin dolayısıyla iletişimin denetlenmesinden çıkıp CMK’nın 134. maddesi kapsamında bilişim cihazına kayıtlı bilgi ve belgeye dönüşecektir. Kriptolu haberleşme sonucunda silinmiş mesajların gerek bilgisayarda gerekse sistem üzerinde ele geçirilmesi de telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim denetimi kapsamında olmayıp bu gibi hâllerde CMK’nın 134. maddesinde düzenlenen bilgisayarlarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde arama, kopyalama ve el koyma tedbiri söz konusu olabilir.”, bkz. Yargıtay CGK’nın 22.2.2023 T., E. 2022/446, K. 2023/106 sayılı kararı; Değirmenci de bu hususta madde başlığından yola çıkıldığında tedbirin konusunun “iletişim halindeki veri”, madde gerekçesine bakıldığında ise “durağan veriler” olduğu görüşündedir., bkz. Değirmenci, *Bilgisayarlarda*, s. 146.*

⁵¹ Cep telefonları bakımından uygulanacak arama veya el koyma tedbirleri bakımından da CMK’nın 134. maddesinin uygulanması gerektiği düşüncesindeyiz. Ancak doktrinde bu konuda çeşitli görüşler ileri sürülmektedir. Özen-Özocak’a göre cep telefonu üzerinde uygulanan arama veya el koyma tedbiri cihazın konuşma/meşajlaşma vb. gibi telefon özellikleri ile ilgili ise genel arama hükmü olan CMK’nın 119. maddesi, arama motoru/trafik kaydı/e posta kayıtları gibi cihazın bilgisayar özelliği ile ilgili ise CMK’nın 134. maddesi uygulanmalıdır., bkz. Muharrem Özen/Gürkan Özocak, “Adli Bilişim, Elektronik Deliller ve Bilgisayarlarda Arama ve El Koyma Tedbirinin Hukuki Rejimi (CMK m. 134)”, *Ankara Barosu Dergisi*, Ankara 2015, S. 1, s. 69-70. Düşüncemize göre bu görüşün tatbiki pratikte birçok hatalı uygulamaya neden olabilir. Cep telefonunun hem telefon hem bilgisayar özelliğine yönelik bir arama-el koyma tedbirinin uygulanacak olması halinde farklı kararların alınması, koruma tedbirlerinin gecikmede tehlikelilik ilkesine aykırı düşebilir. Ayrıca bir cep telefonunun bilgisayar özelliğine ilişkin olan e-posta kayıtlarına ilişkin bir tespit yapılacak olması halinde burada uygulanması gereken tedbir genel arama hükümleri değil, CMK’nın 135-138. maddesi hükümleri olmalıdır.

⁵² “CMK’nın 134. maddesindeki “bilgisayar kütükleri” ifadesi teknik anlamda sadece masaüstü ve dizüstü bilgisayarlarda bulunanları değil; CD, DVD, flash disk, disket, harddisk vs. tüm çıkarılabilir bellekler, telefon vb. dijital tabanlı mobil cihazlar da dahil olmak üzere herhangi bir bilgi işlem veya veri toplama ya da gerecinde bulunabilecek tüm dijital dosyaları kapsamaktadır.”, bkz. Yargıtay CGK’nın 1.12.2022 T., E. 2020/286, K. 2022/754 sayılı kararı.

telefonları gibi cihazların CMK'nin 134. maddesi kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine ilişkin doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır.⁵³ Ancak ağırlıklı görüşün cep telefonlarının da CMK'nin 134. maddesi kapsamında kabul edilmesi yönünde olduğunu söyleyebiliriz.⁵⁴ Mevcut kanun hükmünde yazılı ve açık bir tanımı olmayan "bilgisayar" kavramı yerine daha genel bir kavram olan "bilişim sistemleri" kavramının kullanılmasının daha uygun olacağı düşüncesinde olsak da hükmün mevcut halinde de cep telefonlarının bilgisayar niteliğini haiz cihazlardan kabul edilebileceği⁵⁵ ve bu cihazlar hakkında CMK'nin 134. maddesi hükümleri uyarınca arama veya el koyma işlemlerinin yapılmasının uygun olduğu kanaatindeyiz. Doktrinde cep telefonlarının bilgisayar niteliğinde olmadığı, bu araçların bilgisayar niteliğinde sayılmasının kıyas yasağına aykırı olacağı yönünde görüşler bulursa da bu eleştirilere şu sebep-

⁵³ Doktrindeki farklı görüşlerin karşılaştırılması için bkz. Seda Yağmur Sümer, "Ceza Muhakemesinde Mobil Telefona/Akıllı Telefona Elkoyma ve Müdahale İmkânları", *İzmir Barosu Dergisi*, İzmir 2022, C. 87, S. 1, s. 87 vd; Özge Apış, "Bilişim Sistemine Girme Suçu Bakımından Bilgisayarlarda, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde Arama Kopyalama", *Yasama Dergisi*, Ankara 2018, S. 37, 2018, s. 77 vd.; Erdoğan, s. 182; Akkaya, s. 74.

⁵⁴ Bu yöndeki görüşler için bkz. İhsan Baştürk, "Bilgisayar Sistemleri ile Verilerinde Arama, Kopyalama ve El Koyma", *Fasikül Dergisi*, Ankara 2010, S. 9, s. 28; Yusuf Başlar, "Ceza Yargılamasında Elektronik Delillerin Elde Edilmesine ve Korunmasına İlişkin Usul Hükümleri", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Ankara 2014, C. 1, S. 3, s. 86; Pelin Özkaya, *Adli Bilişimde Özel Araştırma ve Soruşturma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, 1. baskı, Ankara, 2022, s. 137; Cumhur Şahin, "Ceza Muhakemesinde Bilgisayarlarda, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde Arama, Kopyalama ve Elkoyma (Cmk m. 134)", *Yaşar Hukuk Dergisi*, İzmir 2019, C.1, S. 2, s. 273; Öztürk/Eker Kazancı/Soyer Güleç, s. 217; Dülger, s. 637; Şen/Eryıldız, s. 200; Değirmenci benzer yorumu Amerikan Yüksek Mahkemesi'nin Riley v. California kararı bakımından yapmıştır. Yazara göre Yüksek Mahkeme verdiği kararda taşınabilir telefonların yakalama sonrasında doğrudan aranmayacağına değinse de bu görüş taşınabilir tüm veri depolama araçları için geçerli olduğu gibi usb bellek veya cd/dvd gibi salt veri taşıyan araçlar bakımından da geçerlidir. İlgili karar ve değerlendirmeler için bkz. Olgun Değirmenci, "Sayısal (Dijital) Verilerde Yakalama Sonrası Arama: Amerikan Yüksek Mahkemesinin Riley v. California Kararı Sonrası Amerikan Hukukunun Değerlendirilmesi", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Ankara 2016, C. 7, S. 24, s. 74 vd.

⁵⁵ Telefonların basit iletişim araçları olmaktan çıkıp, küçük bilgisayarlara dönüştüğü görüşü için bkz. Meral Ekici Şahin/Irmak Koruculu, "Bilişim Sistemine Girme Suçu-Suçun Kamu Personeline ve Özel Sektör Çalışanlarına Tahsis Edilen Bilgisayarlarla İşlenmesine İlişkin Bir Değerlendirme-", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, İzmir 2019, C. 21, Özel Sayı, s. 592.

le katılmamaktayız. Bilindiği üzere ceza muhakemesi hukukunda kıyas yapmak serbest olup, bu serbestiyet temel hak ve özgürlüklere ilişkin normlar ile istisnai ve sınırlayıcı normlar bakımından geçerli değildir⁵⁶. Kıyasa yol açmayacak şekilde yapılan geniş yorumlar dışında yorum yapılması ise mümkündür. El konulacak bir cep telefonunun “bilgisayar” sayılamayacağından bahisle CMK’nin 134. maddesi hükümlerinin uygulanmaması halinde bu cihazlara genel el koyma hükümlerine göre el konulabilecektir ki asıl bu kabul temel hak ve hürriyetin sınırlandırılması yönündeki hükümleri genişletmek olacaktır.⁵⁷ Nitekim basit arama ve el koyma bakımından makul şüphe yeterli kabul edilmektedir. Ayrıca bu kararı kural olarak hâkim, istisnai hallerde ise Cumhuriyet savcısı veya kolluk amiri verebilmektedir (CMK m. 127/1). Bilgisayar, bilgisayar programları ve kütükleri hakkında arama ve el koyma kararının ise kolluk amiri tarafından verilmesi mümkün değildir. Bu sebeplerle amaçsal yorum yapıldığında cep telefonları bakımından uygulanacak arama/el koyma kararlarının CMK’nin 134. maddesi hükümlerine göre verilmesi, ancak mevcut normun başlığının da kanun koyma tekniklerine uygun bir şekilde günümüz teknolojik gelişmeleri ile uyumlu hale getirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Bu hususta Kanunda kullanılan “bilgisayar” terimi yerine “bilişim sistemleri” kavramının kullanılmasının konu hakkındaki belirsizliğin giderilmesi bakımından daha uygun olacağı yönündeki görüşlere iştirak etmekteyiz.⁵⁸

Ayrıca CMK’nin 134/3.fıkrasında yazılı “bilgisayar veya bilgisayar kütüklerine elkoyma işlemi sırasında, sistemdeki bütün verilerin yedeklemesi yapılır” şeklindeki emredici kuralın “bilgisayar ağları ve diğer uzak bilgisayar kütükleri ile çıkarılabilir donanımlar hakkında da” uygulanması gerektiği Yargıtay tarafından kabul edilmektedir.⁵⁹ Her ne kadar verilen kararda bu görüşün gerekçesi olarak Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği’nin 17. maddesine⁶⁰ işaret edilse de koruma tedbirlerine

⁵⁶ Hakeri, s. 75.

⁵⁷ Aksi yönde bkz. Şaban Cankat Taşkın, *Bilişim Suçları*, Beta Yayıncılık, 1. baskı, Bursa, 2008, s. 173 vd.

⁵⁸ Aynı yönde bkz. Erdoğan, s. 181 vd; Dülger, s. 638.

⁵⁹ bkz. Yargıtay CGK’nin 26.3.2025 T., E. 2024/470, K. 2025/147 sayılı kararı.

⁶⁰ m. 17/3: “Bilgisayar veya bilgisayar kütüklerine elkoyma işlemi sırasında, sistemdeki bütün verilerin yedeklemesi yapılır. Bu işlem, bilgisayar ağları ve diğer uzak bilgisayar kütükleri ile çıkarılabilir donanımları hakkında da uygulanır.”.

ilişkin Kanunda olmayan bir hükmün yönetmelikle düzenlenmesi kanunilik ilkesine aykırı olmuştur.⁶¹

CMK'nin 134. maddesinin ilk fıkrasına göre bilgisayar ve bilgisayar programları ile bilgisayar kütüklerinde arama yapılması, bilgisayar kayıtlarından kopya çıkarılması ve bu kayıtların çözülerek metin hâline getirilmesi ancak hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından verilebilir (CMK m. 134/1). Dikkat çekmek gerekir ki CMK'de tanımı bulunmayan "gecikmesinde sakınca bulunan hal" koşulu gerçekleşmeksizin Cumhuriyet savcısı tarafından verilen bu yöndeki kararlar, sonradan sulh ceza hâkiminin onayı olsa bile hukuka aykırı olacaktır.⁶² Ayrıca düzenlemenin aynı maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen el koyma tedbiri bakımından da uygulanması gerektiği düşüncesindeyiz. Ancak "bu hüküm ikinci fıkra bakımından da uygulanır" yönünde tartışmaya mahal vermeyecek bir hükmün getirilmesi daha uygun olacaktır.⁶³

Madde lafzında sanık süjesinden veya kovuşturma evresinden bahsedilmediğinden kanunilik ilkesi gereğince kovuşturma evresinde bu tedbire başvurulamamalıdır.⁶⁴ Her ne kadar kovuşturma evresinde bilgisayar, bilgisayar programları veya kütükleri üzerinde gerçekleştirilecek arama veya el koyma tedbirleri, sanığın o sürece kadar söz konusu delilleri yok etme ihtimali yüksek olduğundan faydasız olabilecek ise de yine de maddenin kovuşturma evresi bakımından da uygulanmasının mümkün hale getirilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.⁶⁵ İlgili maddede bilgisayar ve bilgisayar programları ile bilgisayar

⁶¹ Akkaya, s. 73; Erdoğan, s. 181; Değirmenci'ye göre anılan madde uzaktan aramaya her hal ve şartta izin veren bir hüküm olarak anlaşılmamalı, şifre kırıcı programlarla arama yapılmasına imkân vermemelidir, bkz. Değirmenci, Bulut Bilişim, s. 110.

⁶² Değirmenci, *Bilgisayarlar*, s. 151.

⁶³ Aynı yönde bkz. Apiş, s. 74; Değirmenci ise bu hususta 134. maddenin birinci fıkrasında yazılı tedbirler arasında el koyma tedbirinin de düzenlenmesi gerektiğini önermektedir., bkz. Değirmenci, *Bilgisayarlar*, s. 152.

⁶⁴ Aynı yöndeki görüş ve konu hakkındaki farklı görüşlerin karşılaştırılması için bkz. Öztürk/Eker Kazancı/Soyer Güleç, s. 219; Apiş, s. 71; Kovuşturma evresinde bu tedbire başvurulmasının zaten yarar sağlamayacağı yönündeki görüş için bkz. Centel/Zafer, s. 383; Şahin'e göre ise mahkeme re'sen araştırma yetkisine sahip olduğundan, kovuşturma evresinde de bu tedbire başvurulabilmesi mümkündür., bkz. Şahin, s. 278.

⁶⁵ Aynı yönde bkz. Hakeri, s. 439; Değirmenci, *Bilgisayarlar*, s. 151.

kütükleri bakımından “şüphelinin kullandığı” ibaresi kullanılmıştır. Dolayısıyla arama veya el koyma kararı verilen dijital materyalin şüpheliye ait olması gibi bir zorunluluk bulunmamakta, şüphelinin cihazı kullanması yeterli kabul edilmektedir.⁶⁶ Bir diğer deyişle üçüncü kişilere ait fakat hâlihazırda şüpheli tarafından kullanılan dijital materyaller hakkında da CMK’nin 134. maddesi uygulama alanı bulabilecektir. Böyle bir durumda zilyedliğinde bulunan eşyaya el konulan kimse, hâkimden her zaman bu konuda bir karar verilmesini talep edebilecektir (CMK m. 127/4).

Söz konusu düzenlemenin kapsamı yalnızca bilişim suçlarıyla sınırlı değildir.⁶⁷ Maddenin uygulanabilmesi bakımından belli ağırlıktaki suç tiplerinin işlenmesi⁶⁸ veya cezanın alt sınırı⁶⁹ gibi bir şart ön-görülmemiştir. Söz gelimi kasten öldürme suçunun delili niteliğinde olabilecek birtakım bilgileri bilgisayarında muhafaza eden failin bilgisayarı üzerinde gerçekleştirilecek arama veya el koyma işlemleri de CMK’nin 134. maddesi hükümlerine göre gerçekleştirilecektir.⁷⁰ Düşüncemize göre söz konusu tedbirin suçun cezasının miktarına bakılmaksızın bütün suçlar bakımından uygulanabilmesi yerindedir. Ancak bu kabul “kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı” ile “başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması” koşullarının aranmayacağı anlamına gelmemektedir. Burada şu yönde bir önerimiz olabilir: Birtakım katalog suçlar sayılmak suretiyle bu suçlar bakımından kuvvetli şüphenin olduğu varsayılabilir. Uygulamada, eldeki tek delilin bilgisayarda mevcut olma ihtimalinin söz konusu olduğu hallerde de bu tedbire kolaylıkla başvurulduğu görülmektedir. Hâlbuki bu gibi dos-

⁶⁶ “Kanun koyucu, söz konusu maddede arama ve kopyalama işlemlerinin yapılacağı araçların şüpheliye ait olmasını aramamış, şüphelinin fiilen bu araçları kullanıyor olmasını yeterli görmüştür. Maddede özellikle “şüphelinin kullandığı” ifadesine yer verilmiştir; zira üzerinde arama ve kopyalama işlemi yapılacak bilişim sisteminin şüpheliye ait olması gerekmez. Şüphelinin maliki olduğu, kiralaadığı, ödünç aldığı ya da ortak kullanıma açık bir bilgisayarı eylemini gerçekleştirirken kullanması bu tedbirin uygulanması için yeterlidir”, bkz. Yargıtay CGK’nin 26.3.2025 T., E. 2024/470, K. 2025/147 sayılı kararı.

⁶⁷ Özbek, s. 352.

⁶⁸ Bu tedbirin yalnızca belli ağırlıktaki suç tipleri hakkında uygulanması yönünde bir düzenlemenin gerekliliği hakkında bkz. Centel/Zafer, s. 385.

⁶⁹ Ceza Muhakemesi Kanununun tasarısının ilk halinde ise 134. madde bakımından “iki yıl veya daha fazla hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren cürümler” koşulu getirilmiş ise de madde bu şekilde yasalaşmamıştır., bkz. Şen/Eryıldız, s. 192.

⁷⁰ Benzer yönde bkz. Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 374.

yalarda uygulayıcıların kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığını yeterince gerekçelendirmesi, tek delilin zaten arama yapılacak bilgisayarda olması nedeniyle pek mümkün değildir. Bu sorunu çözebilmek adına, tutuklama tedbirinde olduğu gibi, birtakım suçlar sayılmak suretiyle kuvvetli şüphe sebebinin oluştuğunun kabul edilmesi önerilebilir. Ancak katalog olarak sayılan suçlarda da “başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması” şartının kati bir şekilde uygulanması ve denetlenmesi gerekmektedir.

CMK’nin 134/3. fıkrasına göre bilgisayar veya bilgisayar kütüklerine el koyma işlemi sırasında, sistemdeki bütün verilerin yedeklenmesinin yapılması gerekmektedir. Aksi halde yapılan el koyma işlemi hukuka aykırı hale gelecektir. Maddede yazılı yedekleme işleminin hem madde gerekçesi hem de kolluk uygulamaları nazara alındığında “fiziksel kopyalama”⁷¹ işlemi olduğu ifade edilmektedir.⁷² Yargıtay da verdiği kararlarda “*El koyma sırasında sistemdeki bütün verilerin yedeklenmesi (imaj alma işlemi), istemesi hâlinde yedeklenen kayıtların bir kopyasının şüpheliye veya vekiline verilmesi, bu hususun tutanağa geçirilerek imza altına alınması maddenin şekil şartını oluşturduğu*” hususuna dikkat çekmektedir.⁷³ Eklemek gerekir ki yedeklenmesi gereken veriler aslında birer “sayısal delil” olup bu delillerin bilimsel yöntemlere uygun olarak değerlendirilmesi ve uygulanan yöntemlerin bilim topluluğu içinde “genel kabul gören” nitelikte olması gerekmektedir.⁷⁴

C. El Koyma Tedbirinin Sona Ermesi

El koyma tedbirinin sona ermesi el konulan eşyanın ya müsadere edilmesi ya da iade edilmesi ile söz konusu olabilir.⁷⁵ El konulan eşyanın iadesi bakımından CMK’nin 131. maddesinde “Elkonulan eşyanın

⁷¹ Yedeklemenin “fiziksel kopyalama”, “mantıksal kopyalama”, “klon kopyalama”, “klasör ya da dosya kopyalama” çeşitleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Değirmenci, Bilgisayarlarda, s. 149-150.

⁷² bkz. Değirmenci, Bilgisayarlarda, s. 149.

⁷³ bkz. Yargıtay 7. CD’nin 20.1.2025 T., E. 2024/6390, K. 2025/1172 sayılı kararı.

⁷⁴ Olgun Değirmenci, “Adli Bilişimde Önceliklendirme (Triyaj) Yönteminin Ceza Muhakemesi Hukuku Açısından Değerlendirilmesi”, *Bilişim Hukuku Dergisi*, Ankara 2020, C. 2, S. 1, s. 63 vd; Benzer yönde bkz. Olgun Değirmenci, “The Concept of Hash Value and the Collision of Hash Value as the Way to Provide Unassailability of Digital Evidence”, *Adalet Dergisi*, Ankara 2022, S. 69, s. 49.

⁷⁵ Yurtcan, s. 448.

iadesi”⁷⁶ başlığı altında düzenlenen hükümler uygulama alanı bulacaktır. Buna göre şüpheliye, sanığa veya üçüncü kişilere ait el konulan eşyanın iade edilebilmesi için el konulan eşyanın, soruşturma ve kovuşturma bakımından muhafazasına gerek kalmaması veya müsadereye tabi tutulmayacağına anlaşılmaması gerekmektedir. El konulan eşya re’sen iade edilebileceği gibi istem üzerine de iade edilebilir. Bu karar Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından verilebilecektir (m. 131/1).

Dikkat çekmek gerekir ki 131. maddenin 1. fıkrası basit el koyma bakımından uygulama alanı bulacak iken, maddenin 2. fıkrasında taşınmazlara, hak ve alacaklara el konulması halinde iadenin ne şekilde gerçekleşeceğinden bahsedilmektedir. Buna göre taşınmazlara, hak veya alacaklara el konulması halinde eşya veya diğer malvarlığı değerleri, suçtan zarar gören mağdura ait olması ve bunlara delil olarak artık ihtiyaç bulunmaması halinde, sahibine iade edilecektir.

Yapılan el koymanın bilgisayar, bilgisayar programları ve kütükleri üzerinde gerçekleştirilmesi halinde ise iade kararının CMK’nin 134/2-2. cümlesinde yazılı özel hükme göre verilmesi gerekmektedir. Buna göre şifre çözümünün yapılması ve gerekli kopyaların alınması halinde, el konulan cihazlar gecikme olmaksızın iade edilmelidir. Dikkat çekmek gerekir ki burada CMK’nin 131/1. fıkrasından farklı olarak istem koşulu aranmamaktadır. Ancak Kanunda yazılı “gecikme olmaksızın iade edilmesi” gerektiği yönündeki emredici hükmün uygulamada farklı şekillerde yorumlandığı görülmektedir. Ekleme gerekir ki el konulan dijital cihazların kendiliğinden iade edilmemesi halinde cihazı kullanan kimse cihazın iadesi hususunda talepte bulunabilecektir. Talebin reddedilmesi halinde bu karara CMK’nin 267 vd. hükümlerine göre itiraz edilebilecektir.⁷⁷

⁷⁶ El koyulan eşyanın iadesi kavramının “el koymanın kaldırılması”, “eşyanın teslimi” ile CMK’nin 256/2. fıkrasında düzenlenen “müsadere davasında iade” kavramlarından farkları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Erkan Sarıtaş, “Elkoymanın Hukuki Sonuçları Bağlamında Elkonulan Eşya ve Diğer Malvarlığı Değerlerinin Teslimi ve İadesi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Ankara 2022, S. 159, s. 292.

⁷⁷ Özbek/Doğan/Bacaksız, s. 356.

II. KORUMA TEDBİRLERİ NEDENİYLE TAZMİNAT SEBEPLERİNDEN CMK'NİN M. 141/1-J BENDİ

Ceza yargılaması sırasında uygulanan koruma tedbirleri nedeniyle zarara uğrayan bazı kimselerin uğradığı birtakım zararların karşılanması, koruma tedbirleri nedeniyle tazminat hükümleri sayesinde olmaktadır. Dava açılacak sebepler CMK'nin 141. maddesinde tahdidi olarak sayılmıştır.⁷⁸ Kanunun 141/1. fıkrası son cümlesinde bu konudaki maddi veya manevi tazminat davalarının devlete karşı açılacağı belirtilmiş ise de aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince görevinin gereklerine aykırı davranan hâkim veya savcılarının da bu hususta hukuki sorumlulukları doğabilecektir.⁷⁹

Kanunun 141/1-j bendine göre “Eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen” kimseler maddi veya manevi her türlü zararlarını devletten talep edebileceklerdir. Madde lafzına bakıldığında tazminata konu olabilecek nitelikteki hareketlerin seçimlik olarak sayıldığı görülmektedir. Bir diğer deyişle el koyma işleminin usul ve yasaya uygun olarak yapıldığı fakat el konulan eşyanın zamanında iade edilmediği hallerde de eşyasına el konulan kimsenin tazminat davası açma hakkı mevcuttur. Söz konusu maddenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nden de kapsayıcı bir duruma işaret ettiği ifade edilmektedir.⁸⁰ Nitekim Sözleşmede yalnızca yakalama ve tutuk-

⁷⁸ Birçok koruma tedbiri olmasına rağmen, maddede tahdiden sayılan tazminat sebeplerinin oldukça az olduğu ile tazminat sebepleri arasında özellikle “iletişim denetlenmesi” tedbirinin dâhil edilmesi hakkındaki eleştiriler için bkz. Veysel Candan Canoğlu, *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat Davaları* (Haksız Yakalama, Gözaltı, Tutuklama, Arama ve El Koyma), Seçkin Yayıncılık, 1. baskı, Ankara, 2017, s. 41; Benzer yönde bkz. Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 466.

⁷⁹ Devletin hâkim veya Cumhuriyet savcılarının koruma tedbirleri nedeniyle rücuda bulunabilmesi için bu kişilerin en azından görevin kötüye kullanılması suçundan mahkûmiyetlerinin aranması görüşü hakkında bkz. Uğur Aşkın, “Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminatta Rücu Sorunu”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Malatya 2018, C. 9, S. 2, s. 35.

⁸⁰ Hakeri, s. 501; Aynı zamanda ifade etmek gerekir ki CMK'de tutuklama ve yakalama sebebiyle tazminat talep etmek için aranan kararın kesinleşmesi şartı AİHM kararlarında “etkin olmayan iç hukuk yolu” olarak kabul edilmektedir., bkz. M. Nedim Bekri, “Yakalama ve Tutuklama Nedeniyle Tazminat Düzenlemesinin

lama bakımından belli koşulların varlığı halinde tazminata hükmedilebileceği belirtilmektedir.

Tazminat davasını açacak kimselerin illa sanık olması gibi bir zorunluluk bulunmamaktadır.⁸¹ Ayrıca iyiniyetli üçüncü kişilere ait taşınurlar hakkında yapılan el koyma işlemi dolayısıyla CMK'nın 141. maddesi uyarınca açılan tazminat davalarını reddeden Yargıtay, Anayasa Mahkemesi'nin 20.9.2017 tarihli kararı⁸² ile görüş değiştirmiştir.⁸³

CMK'nın 141. maddesinde düzenlenen tazminat sebepleri yalnızca adli el koyma kararları bakımından geçerli olup idari el koyma kararları bakımından madde uygulanmayacaktır.⁸⁴ Bunun nedeni CMK'nın 141/1. fıkrası ilk cümlesinde koruma tedbirleri nedeniyle tazminat için "suç soruşturması veya kovuşturması sırasında" koşulunun aranmasıdır.⁸⁵ Ayrıca maddede basit ya da özel el koyma gibi bir ayırım yapılmadığından el konulan eşyanın türüne bakılmaksızın mezkûr madde uygulama alanı bulacaktır.⁸⁶

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Açısından Değerlendirilmesi", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Ankara 2012, S. 1, s. 51.

⁸¹ "CMK'nın 141/1-j maddesine göre koruma tedbirlerine dayalı olarak tazminat isteyebilecek kişilerin mutlaka sanık statüsünde olması zorunluluğunun bulunmadığı...", bkz. Yargıtay 12. CD'nin 9.10.2017 T., E. 2016/8276, K. 2017/7167 sayılı kararı.

⁸² bkz. AYM'nin 20.9.2017 T., 2014/14195 başvuru numaralı Hanife Ensaroğlu başvurusu.

⁸³ "Dairemizin değişen görüşüne göre, iyiniyetli üçüncü kişilere ait taşınurlar hakkında yapılan fiili el koyma işlemlerine ilişkin olarak bu şahısların zararlarını talep edebilecekleri, ancak bu halde, fiili el koyma süresinin makul olup olmadığı hususunun gözetilmesi gerektiği de dikkate alınarak, sonucuna göre karar verilmesi gerekirken...", bkz. Yargıtay 12. CD'nin 16.5.2022 T., E. 2021/619, K. 2022/3694 sayılı kararı.

⁸⁴ Özbek, Polis Hukuku, s. 490; "Kabahat niteliğindeki eylemlere dayalı olarak yapılan usulsüz el koyma işlemlerine karşı tazminat isteminde bulunulamayacağı, bu kapsamda açılan davanın reddine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden...", bkz. Yargıtay 12. CD'nin 19.6.2017 T., E. 2016/3484, K. 2017/5347 sayılı kararı.

⁸⁵ "Söz konusu madde uyarınca tazminat talebinde bulunulması için bir suç soruşturması veya kovuşturması kapsamında CMK'nın 123 ve devamı maddeleri uyarınca verilen bir el koyma kararı olması gerektiği anlaşılmakla davaya konu işlemin CMK kapsamında suç soruşturması veya kovuşturması kapsamında yapılan Yasaya uygun bir el koyma işlemi olup olmadığı araştırılmadan ve buna ilişkin belgelerin Yargıtay denetimine olanak verecek şekilde dosya arasına alınmadan eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi...", bkz. Yargıtay 12. CD'nin 17.5.2022 T., E. 2021/553, K. 2022/3780 sayılı kararı.

⁸⁶ Canoğlu, s. 113.

Maddenin lafzına bakıldığında haksız el koymadan bahsedilmediği görülmektedir. Bir diğer deyişle, söz konusu maddede el koyma işleminin usulüne uygun gerçekleştirildiği fakat sonradan yapılan bu işlemin haksız olduğunun anlaşıldığı haller zikredilmemiştir.⁸⁷ Bu konuda Yargıtay'ın verdiği güncel bir kararında da *"Davacının el konulan mallarının, kararların kesinleşmesi üzerine davacıya eksiksiz iade edilmesi halinde tazminat şartlarının oluşmadığından bahisle tazminat verilemeyeceği gözetilmeden iade edilen mallarla ilgili olarak da maddi tazminata hükmedilmesi"*ni hukuka aykırı bulduğunu görmekteyiz. Dolayısıyla söz gelimi el koyma işleminin hukuka uygun olarak gerçekleştirildiği, el konulan şeyin korunması için gerekli tedbirlerin alındığı ve amaç dışı kullanılmayıp zamanında iade edildiği haller dışında eşyasına el konulan kimseler hakkında salt takipsizlik veya beraat kararı verilmesinin CMK'nin 141/1-j bendi bakımından tazminata hak kazanacakları anlamına gelmeyeceği düşüncesindeyiz.⁸⁸ Nitekim Kanunun 141/1-e bendinde bahsedilen kovuşturmayla yer olmadığına veya beraat kararları yalnızca *"kanuna uygun yakalananlar"* veya *"tutuklananlar"* için geçerlidir. Son olarak, kişinin kendi rızasıyla teslim ettiği muhafaza altına alınan eşya hakkında da koşullarının mevcudiyeti halinde CMK'nin 141/1-j bendi uygulama alanı bulacaktır.⁸⁹

Eklemek gerekir ki kişinin rızası ile teslim ettiği *"muhafaza altına"* alınan eşya hakkında da CMK'nin 141/1-j bendi uyarınca tazminat da-

⁸⁷ *Canoğlu*, haksız el koyma durumu kanunda açık bir şekilde düzenlenmiş olmasına rağmen Yargıtay'ın haksız el koyma işlemine başvurulmasını bir tazminat sebebi olarak kabul ettiğini belirterek Yargıtay 12. C.D'nin 10.09.2015 T. E. 2013/25939, K. 2014/324 kararına atıf yapmaktadır., bkz. *Canoğlu*, s. 111. Karar incelendiğinde her ne kadar davacılar el koyma işleminden sonra haklarında kovuşturmayla yer olmadığına dair karar verildiğini belirtse de aynı zamanda mallarına *"uzun süre el konulduğu"* iddiasında da bulunmaktadır. Nitekim Yargıtay da davacılar hakkında kyok kararı verilmesi sebebi ile değil, el konulan araçların *"zamanında geri verilmemesi"* ilgili kararın hatalı yorumlandığı düşüncesindeyiz.

⁸⁸ *"Davacının el konulan mallarının, kararların kesinleşmesi üzerine davacıya eksiksiz iade edilmesi halinde tazminat şartlarının oluşmadığı, bu nedenle tazminat verilemeyeceği gözetilmeden iade edilen mallarla ilgili olarak da maddi tazminata hükmedilmesi..."*, bkz. Yargıtay 12. CD'nin 26.11.2024 T., E. 2022/4223, K. 2024/6778 sayılı kararı; Yargıtay 12. CD'nin 17.2.2025 T., E. 2023/6088, K. 2025/1668 sayılı kararı; Aynı yönde bkz. Göktürk, s. 104.

⁸⁹ Göktürk, s. 103.

vası açılabilmelidir. Her ne kadar adı geçen maddede el konulan eşyanın zamanında geri verilmemesinden bahsedilmekte ise de CMK'nin 123. maddesinde düzenlenen el koyma hakkındaki genel hüküm altında muhafaza altına alma kurumu da düzenlenmektedir. Nitekim Yargıtay da verdiği bir kararında muhafaza altına alınan eşyanın değer kaybına uğraması nedeniyle açılan tazminat davasında davanın kabulü yönünde verilen kararı onamıştır.⁹⁰

A. Koşulları Oluşmadığı Halde El Koyma Tedbirinin Uygulanması

İlk olarak, bu madde dolayısıyla tazminat davası açılabilmesi için kişinin herhangi bir şeye koşulları oluşmadığı halde el konulması gerekmektedir. El koymanın genel şartları Anayasa'nın 20/2. fıkrasında düzenlenmiştir. Maddede sayılan sebepler gerçekleşmeksizin el koyma kararı verilmesi halinde, el koymanın koşullarının oluşmadığı kabul edilmelidir. El koymanın koşulları ise el konulan şeyin nevine göre değişecektir. El koyma işleminin bilgisayar, bilgisayar programları ve kütükleri üzerinde gerçekleşmesi halinde CMK'nin 134. maddesi; işlem konusunun taşınmaz, hak ve alacaklar olması halinde CMK'nin 128. maddesi, bunlar dışındaki hallerde ise basit el koyma hakkındaki 123. madde uygulama alanı bulacaktır.

Çalışma konumuz olan bilgisayar, bilgisayar programları ve kütükleri bakımından el koyma tedbirlerinin koşulları CMK'nin 134. maddesinde düzenlenmiştir. Maddenin 1. fıkrasında bu araçlar üzerinde arama yapılması, kopya çıkarılması ve kayıtların çözülerek metin haline getirilmesinden bahsedilirken, 2. fıkra da el koyma tedbirinin düzenlendiği görülmektedir. Ancak 1. fıkra da arama tedbiri bakımın-

⁹⁰ "Davacıya ait 720 adet suni deri ceket ve 800 metre kumaşın 27.11.2015 - 23.11.2016 tarihleri arasında 362 gün süre ile muhafaza altına alındığı, yapılan soruşturma sonunda kovuşturmayla yer olmadığına karar verildiği, kararın 17.11.2016 tarihinde kesinleştiği, muhafaza altına alma tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan 5271 sayılı CMK'nin 142. maddesinde öngörülen süre içinde yetkili ve görevli mahkemeye davanın açıldığı, davacı hakkında aynı konuda açılan davanın bulunmadığı, kanunda öngörülen yasal şartların oluştuğu belirlenerek davanın kısmen kabulü ile davacıya ait 720 adet suni deri ceket ve 800 metre kumaşın davacıya 23.11.2016 tarihinde sağlam olarak iade edilmesi nedeniyle, el koyma anındaki değerinin el koyma ile iade tarihi arasındaki yasal faizinin maddi tazminat olarak davalıdan alınarak davacıya ödenmesine...", bkz. Yargıtay 12. CD'nin 16.12.2024 T., E. 2022/6542, K. 2024/7584 sayılı kararı.

dan aranan koşullar, daha ağır bir tedbir olan el koyma tedbiri bakımından da aranmalıdır. Dolayısıyla “somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı” ile “başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması” koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Ayrıca maddeden bu tedbire yalnızca soruşturma evresinde başvurulabileceği anlaşılmaktadır. Ancak kovuşturma evresi bakımından da, her ne kadar uygulamasına sık rastlanmayacak ise de, söz konusu tedbire başvurulmasını mümkün kılan bir düzenlemenin getirilmesi yerinde olacaktır.

Bilgisayar, bilgisayar programları ve kütükleri hakkında el koyma tedbirinin uygulanabilmesi için ise yukarıda saydığımız koşullara ek olarak CMK’nin 134/2. fıkrasında yazılı koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir. El koyma tedbirine ancak “*bilgisayar, bilgisayar programları ve bilgisayar kütüklerine şifrenin çözülememesinden dolayı girilememesi veya gizlenmiş bilgilere ulaşılamaması ya da işlemin uzun sürecek olması halinde çözümün yapılabilmesi ve gerekli kopyaların alınabilmesi*” amacıyla başvurulabilir. Dolayısıyla söz konusu koşullar oluşmadan el koyma kararının alınması halinde eşyasına el konulan kişi CMK’nin 141/1-j bendi uyarınca tazminat talebinde bulunabilecektir. Buradan hareketle söz gelimi kolluk görevlileri tarafından hâkim tarafından verilmiş bir karar olmaksızın bilgisayar kayıtlarından kopya alınması, hâkim tarafından verilen el koyma kararında somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin yokluğu gibi haller koşulları oluşmadığı halde el koyma tedbirinin uygulanması maddesine örnek olarak gösterilebilir.

B. El Konulan Eşyanın Korunması İçin Gerekli Tedbirlerin Alınmaması

Bir eşyaya el konulması halinde, ortada müsadere kararı verilmesini gerektiren bir durumun olmaması halinde, bu tedbir geçici nitelikte olacaktır. El koyma süresince söz konusu eşya üzerinde fiili hâkimiyet devletin üzerinde olduğundan, devletin söz konusu eşyayı özenle koruma, eşyanın zarar görmesini, çalınmasını, kaybolmasını ya da bozulmasını önleme, hatta gerektiğinde uygun şekilde bakımını sağlama borcunun olduğunu kabul etmek gerekir. Burada el konulan eşyanın zarar görmesi veya değer kaybına uğraması gibi bir durum olmuş ise bu durum ile el koyma tedbiri arasında illiyet bağının olma-

sı gerekmektedir.⁹¹ Aksi halde devlete karşı tazminat davasının idare mahkemelerinde açılabilceğı belirtilmektedir.⁹² Eklemek gerekir ki el koyma dolayısıyla meydana gelen zararı ispat yükümlülüğü davacı üzerindedir.⁹³

El konulan eşyanın bilgisayar, harddisk, telefon gibi cihazlar olması halinde de bu eşyaların korunması için azami özen gösterilmelidir. Söz gelimi el konulan dijital cihazın nemli ya da küflü bir yerde saklanması dolayısıyla eşyanın zarar görmesi halinde, el konulan eşyasının korunması için gerekli tedbirlerin alınmadığından bahisle kişi tazminat talebinde bulunabilecektir. Nitekim Suç Eşyası Yönetmeliğı'nin 8/3. fıkrasına göre elektronik eşyaların bozulmalarını engelleyecek, nem, ısı, manyetik alan ve darbelerden korunmalarını sağlayacak müstakil uygun alanlarda muhafaza edilmesi gerekmektedir. Ayrıca emanete alınan eşyanın vasfının, maddî değerinin ve delil oluşturan özelliklerinin tamamen veya kısmen kaybının engellenmesi amacıyla bu eşyaların nitelik ve yıllarına göre tasnifi yapılmalıdır (Suç Eşyası Yönetmeliğı m. 8/1).

Kanaatimizce bu konuda, el koyma tutanağında aksine bir bilgi olmadığı sürece, el konulan eşyanın sağlam olarak alındığı kabul edilmelidir. Aksi halde el koyma tedbiri sırasında eşyanın bozulduğunu iddia eden davacının bu iddiasını pratikte ispatlaması oldukça güç olacaktır. El koyma tedbiri uygulanan cihazda el koyma sırasında tespit edilebilen birtakım hasarların olması halinde ise bu durumun tutanakta belirtilmesi gerekmektedir.

CMK'nin 132/4. fıkrasına göre el konulan eşyanın değerinin muhafazası ve zarar görmemesi için gerekli tedbirler alınmak zorundadır. Bu tedbirlerin alınmasının mümkün olmaması halinde, bir diğer deyişle el konulan eşyanın zarar uğraması veya değerinde esaslı ölçüde kayıp meydana gelme tehlikesinin varlığı halinde eşyanın elden çıkarılması kararı verilmesi mümkündür. Bu karar hüküm kesinleş-

⁹¹ Göktürk, s. 106.

⁹² bkz. Göktürk, s. 106.

⁹³ "Bu süreçte tankerin zarar gördüğüne dair dosya kapsamı itibarıyla bir delil bulunmayıp, buna ilişkin bir iddianın da ileri sürülmemesi karşısında, açılan davanın reddine karar verilmesi gerektiğı gözetilmeden, kabulüne dair yazılı şekilde hüküm tesisi...", bkz. Yargıtay 12. CD'nin 19.3.2018 T., E. 2017/10151, K. 2018/3054 sayılı kararı.

meden önce verilmelidir (CMK m. 132/1). Alınabilecek tedbirler hakkında Suç Eşyası Yönetmeliği'nde⁹⁴ ayrıntılı düzenlemeler mevcuttur. Yönetmeliğin 5. maddesinin 2. fıkrasına göre el koyma işlemini yapan kolluk görevlileri tarafından, suç eşyasına el konulduğuna dair bir tutanak düzenlenir. El konulan eşyanın teslim alındığına dair işlemler ise Cumhuriyet savcısının talimatı doğrultusunda emanet memuru tarafından yerine getirilir (Suç Eşyası Yönetmeliği m. 5/7).

Yönetmeliğin 5. maddesinin 3. fıkrasında da el koyma tutanağına yazılması gereken bilgiler düzenlenmiştir. Bu bilgilerin kolluk görevlileri tarafından doğru ve ayrıntılı bir şekilde yazılması, varsa şüpheli müdafii tarafından da tutanağın özenle kontrol edilmesi, ileride eşyanın korunması için gerekli tedbirlerin alınmadığında bahisle açılan davalarda delil değerinde olması nedeniyle önem arz etmektedir.

Düşüncemize göre el konulan dijital cihazların iadesinin uygulamada kararın kesinleşmesi sonrasına bırakılması bu cihazların değer kaybına uğraması ihtimalini oldukça artırmaktadır. Ancak CMK'nin 132. maddesinde yazılı el konulan eşyanın elden çıkarılması müessesine, CMK'nin 134/2. fıkrasında yazılı "Şifrenin çözümünün yapılması ve gerekli kopyaların alınması halinde, elkonulan cihazlar gecikme olmaksızın iade edilir." maddesinin uygulanmasının hiçbir durumda mümkün olmadığı hallerde başvurulmalıdır.

C. El Konulan Eşya veya Diğer Malvarlığı Değerlerinin Amaç Dışı Kullanılması

El konulan eşyanın amaç dışı kullanılması da CMK'nin 141/1-j bendinde düzenlenen tazminat sebeplerindendir. El konulan eşya, el koyma kararı ile birlikte fiili hâkimiyet altına alındığından bu eşyanın sadece soruşturma veya kovuşturmanın amacına uygun olarak muhafaza altına alınması gerekmektedir. Bunun dışındaki her türlü

⁹⁴ Düşüncemize göre Yönetmelikte "suç eşyası" şeklinde bir kavramın kullanılması terminolojik bakımdan doğru olmamıştır. Nitekim el konulan her eşya "suç" eşyası değildir. El koyma bir koruma tedbiri olup, bu tedbir eşyasına el konulan kimsenin "suçlu" olduğunu ya da el konulan eşyanın "suç" eşyası olduğunu ifade etmez. Bu bağlamda Yönetmeliğin mevcut ismi, henüz niteliği belirlenmemiş eşyaları peşinen "suç eşyası" kategorisine dâhil ediyormuş gibi bir algı yaratarak, terminolojik düzeyde dahi olsa, masumiyet karinesi ile çelişme riski taşımaktadır.

kullanım hukuka aykırı olacak ve devletin tazminat sorumluluğunu gerektirecektir. Burada, el konulan eşyanın yalnızca kişisel kullanımları değil, kamusal menfaatler için kullanılması da devletin tazminat sorumluluğunu gerektirir.⁹⁵

Amaç dışı kullanımdan el konulan eşyanın gündelik işlerde kullanılması, eşyadan yararlanılması, eşyanın kullanımına müdahale niteliğinde olabilecek her türlü tasarrufta bulunulması anlaşılmalıdır. Söz gelimi el konulan bir otomobilin garajda muhafaza altına alınması gerekirken memurlar tarafından işe gidiş gelişte kullanılması ya da el konulan dijital cihazın internete bağlanılarak kişisel işlerde kullanılması, fotoğraf çekmek, sosyal medya hesabına girmek veya oyun oynamak için açılması ya da cihazın içinde bulunmayan uygulamaların telefona yüklenmesi gibi.

Söz konusu madde uyarınca tazminata hükmedilebilmesi için el konulan eşyanın amaç dışı kullanılması sonucunda maddi veya manevi bir zarar meydana gelmelidir. Örneğin telefonun kamerasının nasıl çekim yaptığının polis memurları tarafından birkaç defa denemesi telefonun batarya ömrünü azaltma ya da işletim sistemini zarara uğratma gibi birtakım zararlara sebep olabilecek nitelikte bir hareket değildir. Dolayısıyla herhangi bir zarara sebep olmayan, illiyet bağının kurulamadığı amaç dışı kullanımların tazminat gerektirmeyeceği düşüncesindeyiz. Ancak bu durumda da TCK'nin 289. maddesinde düzenlenen "muhafaza görevini kötüye kullanma suçu" gündeme gelebilecektir.⁹⁶

D. El Konulan Eşyanın Zamanında Geri Verilmemesi

El konulan eşyanın ne zaman ve hangi usulde geri verileceği el konulan eşyanın türüne göre değişmektedir. CMK'nin 131/1. fıkrasına göre: "Şüpheliye, sanığa veya üçüncü kişilere ait elkonulmuş eşyanın, soruşturma ve kovuşturma bakımından muhafazasına gerek kalması veya müsadereye tabi tutulmayacağının anlaşılması halinde, reşen veya istem üzerine geri verilmesine Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından karar verilir". Buradan el konulan eşyanın

⁹⁵ Canoğlu, s. 119.

⁹⁶ Yurtcan, s. 435.

iki türlü geri verilebileceği anlaşılmaktadır. Eşyanın soruşturma ve kovuşturma bakımından muhafazasına gerek kalmaması veya müsadereye tabi tutulmayacağıının anlaşılması.

Belirtmek gerekir ki CMK'nin 131. maddesinin başlığı "Elkonulan eşyanın iadesi" iken; CMK'nin 141/1-j bendinde "eşyası veya diğer malvarlığı değerleri zamanında geri verilmeyen" ibaresi kullanılmıştır. Esasında "eşyanın iadesi" veya "geri verilmesi" ile aynı şey kast ediliyor ise de kanun yapma tekniği açısından aynı terimlerin kullanılması daha uygun olacaktır.

"El konulan eşyanın iadesi" başlıklı CMK'nin 131. maddesi genel nitelikte bir düzenlemedir. CMK'nin 134. maddesinde el konulan eşyanın bilgisayar, bilgisayar programı ve kütükleri olması halinde bu eşyaların ne şekilde iade edilebileceğine yönelik özel düzenleme olduğundan el konulan bilişim sistemleri bakımından 134. maddenin 2. fıkrasının uygulanması gerekmektedir. Buna göre "*şifrenin çözümünün yapılması ve gerekli kopyaların alınması halinde, elkonulan cihazlar gecikme olmaksızın iade edilir*". Maddede 131/1. fıkradaki genel hükümden farklı olarak "*soruşturma ve kovuşturma bakımından muhafazasına gerek kalmaması*" gibi bir koşuldan bahsedilmemektedir. Dolayısıyla şifre çözümünün yapılması ve gerekli kopyaların alınması halinde zaten soruşturma veya kovuşturma bakımından muhafazaya, yüksek ihtimalle, gerek kalmayacağından el konulan bilgisayarın derhal iadesi gerekecektir. Derhal iade ise somut olayın özelliklerine göre tespit edilebilecek bir olgudur. Söz gelimi el konulan bir akıllı cep telefonunun şifresinin bir türlü çözülememesi ya da şifre çözme işleminin uzun süreceği olması halinde iadenin zamanında yapılmadığından bahsedilemez.

Uygulamadaki sorunlardan biri teknik imkânsızlık, dijital cihazın imajını alacak personel sayısının azlığı veya zaman yetersizliği gibi gerekçelerle şifre çözümünün yapılmaması veya gerekli kopyaların alınmamasıdır. Şifre çözümünün yapılmaması veya gerekli kopyaların alınmaması halinde ise el konulan eşyanın derhal iadesini emreden norm bakımından sürenin başlamayacağını söyleyebiliriz. Mevcut kanuni boşluk sebebiyle cihazın sahibine derhal iadesi edilmemesi halinde, ciddi bir yaptırım olmaması dolayısıyla, uygulayıcılar üzerinde bir baskı yaratılamamaktadır. Düşüncemize göre el konulan dijital cihaz-

ların ne kadar sürede şifresinin çözüleceği veya kopyasının alınacağı yönünde bir azami süre belirlenmelidir. Bu sürenin yapılan soruşturma veya kovuşturma bakımından gerekli olması halinde gerekçesi ile birlikte bir defaya özgü olacak şekilde uzatılması düşünülebilir. Bu süre geçirildikten sonra da cihazın kopyasının teknik olarak alınmadığı ya da şifrenin bir türlü çözülemediği, çözümenin de mümkün olmadığı hallerde gerekçesi ile birlikte bir teknik raporun hazırlanarak dijital cihazların sahibine derhal iade edilmesi gerekmektedir. Burada personel yetersizliği, teknik ekipman eksikliği ya da dijital inceleme merkezlerinin azlığı gibi sorunlar devletin tazminat sorumluluğunu ortadan kaldırmamalıdır. Bu konuda adli bilişim uzmanlarının sayısının artırılarak uzman personelin dijital cihazların geç iadesi hususunda doğabilecek hukuki veya cezai sorumlulukları hakkında bilinçlendirilmesi, dijital materyal incelemelerindeki bekleme sıralarını asgari düzeye indirebilir.⁹⁷

Bir diğer mesele ise el konulan bir dijital materyalin imajının alınması ile eş zamanlı olarak hash değerinin⁹⁸ tespit edilmesinin, ceza muhakemesinde maddi gerçeğe ulaşma amacının yanı sıra temel hak ve özgürlüklerin korunması bakımından da zorunlu bir güvence niteliğinde olduğudur. Zira dijital veriler, klasik fiziki delillerden farklı olarak kolaylıkla değiştirilebilir, kopyalanabilir ve manipüle edilebilir niteliktedir.⁹⁹ Bu nedenle, el koyma işlemi sırasında hash değerinin belirlenmesi; delilin özgünlüğünün teknik olarak güvence altına alınmasını sağlayacaktır. Dolayısıyla CMK'nin 134. maddesi hükümleri uyarınca gerçekleştirilen arama, kopyalama ve elkoyma işlemlerinde hash tespitinin yapılmaması, müdahalenin ölçülülüğü ve hukuki güvenlik

⁹⁷ Bu hususla ilgili olarak Değirmenci'nin çalışmasında yer verdiği sayısal veriler önem arz etmektedir. Buna göre: "Kolluk kuvvetleri olay yerine birden fazla adli kopyalama cihazı (disk duplicator) götürse bile yekpare bir diskin adli kopyası ancak bir cihaz tarafından alınabilmektedir. Bir örnek vermek gerekirse 12 TB kapasiteli bir diskin bulunduğu olay yerine, 6 adli kopyalama cihazı ve personeli götürülse bile, adli kopyalama yine 24 saat sürecektir. Ancak 2 TB kapasiteli 6 diskin olduğu olay yerinde, 6 adli kopyalama cihazı aynı anda çalıştırılarak 4 saatte kopyalama yapılabilir.", bkz. Değirmenci, *Bilgisayarlar*, s. 152-153.

⁹⁸ "Hash ya da hash üretimi, bir bilgisayar dosyasının, yani bir bilgi dizisinin (veya sabit olmayan büyüklükteki herhangi bir veri dizisinin), matematiksel bir işleme tabi tutularak başka bir karakter ya da sembol dizisine dönüştürülmesi sürecidir.", Tanım ile hash değeri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Değirmenci, *Hash Value*, s. 55 vd.

⁹⁹ Değirmenci, *Hash Value*, s. 54.

ilkelerini ihlal edebilir.¹⁰⁰ Hash değeri alınmamış bir dijital materyal bakımından, sonradan yapılan incelemelerin orijinal veriye mi yoksa değiştirilmiş bir kopyaya mı dayandığı denetlenemeyeceğinden, özellikle savunma hakkı ile silahların eşitliği ilkesi zedelenebilir.

CMK'nin 134/2. fıkrasında 131/1. fıkradan farklı olarak *“re'sen veya istem”* gibi bir koşuldan bahsedilmemektedir. Kanunun 134/2. fıkrasında *“gecikme olmaksızın iade”* den söz edilmesi, kişinin talebinin olmadığı durumlarda bile şifre çözümünün yapılması ve gerekli kopyaların alınması halinde, el konulan dijital cihazı iade etme noktasında soruşturma makamlarına bir yükümlülük yüklemektedir. Bu husustaki Yargıtay uygulamasında ise bizce hatalı olarak, tazminat talebinde bulunan davacının el konulan eşyanın iadesi hususunda isteminin olup olmadığının arandığını görmekteyiz.

Örneğin Yargıtay 12. CD verdiği bir kararında *“davacının yargılama sürecinde cep telefonu içeriğinin kopyalanarak kendisine verilmesi yönünde bir talebinin olmaması”* şeklindeki bir gerekçe ile davanın reddinde isabetsizlik bulunmadığı yönünde bir karar vermiştir. Aynı kararda ceza infaz kurumuna cep telefonu ile girildiği sırada el konulan cep telefonunun iadesi bakımından *“ceza infaz kurumuna cep telefonu ile girilmeyeceğini bilen davacının bu hususta yeterli dikkat, özen ve duyarlılığı göstermemesi sonucunda cep telefonuna el konulması nedeniyle kusurlu olması ve beraat kararından sonra cep telefonunun iadesi için davacı veya vekilinin mahkemeye veya Cumhuriyet başsavcılığına müracaatının bulunmaması karşısında, dava sürecinde telefonun iade edilmemesinde ve beraat kararından sonra iade hususundaki gecikmede ve davacının telefon içeriğini bir süre kullanamamasında idareye yüklenebilecek bir kusurun bulunmaması nedeniyle davanın reddine karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmadığı görülmekle”* ifadeleri kullanılmıştır.¹⁰¹ Öncelikle verilen kararda, davacının cep telefonuna el konulması bakımından kusurlu olmasının, el konulan eşyanın sahibine geç iadesinin bir gerekçesiymiş gibi ifade edilmesi hatalı olmuştur. Verilen beraat kararından sonra davacının telefonun iadesi hususunda başvurusunun olması gibi bir koşulun da aranması CMK'nin 134/2. fıkrasına bizce aykırılık teşkil etmektedir.

¹⁰⁰ Değirmenci, *Bilgisayarlar*, s. 153.

¹⁰¹ bkz. Yargıtay 12. CD'nin 1.6.2016 T., E. 2015/11806, K. 2016/9265.

El konulan eşyanın telefon, bilgisayar, harddisk gibi CMK'nin 134. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gereken cihazlardan olması bakımından ise uygulamadaki bir diğer sorun bu cihazların sahipleri-ne çoğunlukla karar kesinleştikten sonra iade edilmesidir. Bu şekilde bir teamülün oluşmasındaki sebeplerden biri sanıyoruz ki kararın kanun yolu aşamasında bozulması ve söz konusu teknolojik cihazların bir daha gözden geçirilme ihtimalinin ortadan kalkacak olmasıdır. Bu her ne kadar haklı bir çekince gibi dursa da varsayımlara dayalı olarak yapılan malın geç teslimi yönündeki uygulama, bu süre zarfında el konulan teknolojik cihazların değer kaybına uğrama sorununu beraberinde getirmektedir. Kanunun 134. maddesi 2. fıkrasında sözü edilen işlem uygulamada "imaj alma" olarak adlandırılan işlemdir. İmaj alma "*dijital medyanın alelade kopyalanması değil aktif, silinmiş veya artık alanlarında bulunan verilerin, orijinal medyadaki hâliyle birebir aynı, adeta aynadaki görüntüsü gibi yedeklenmesi*" olarak tanımlanmaktadır.¹⁰² Dolayısıyla imajı alınan bir cihazın sahibine talebi olup olmamasına ya da kararın kesinleşip kesinleşmemesine bakılmaksızın iade edilmesi gerekmektedir.¹⁰³ Eklemek gerekir ki el konulan eşyanın iadesine karar verilip fiiliyatta iadenin geciktirilmesi de CMK'nin 141/1-j bendi kapsamında değerlendirilmelidir.¹⁰⁴

Yargıtay konu hakkında verdiği bir kararında el konulan cep telefonunun beraat kararı ile birlikte davacıya iade edilmesi dolayısıyla davacının CMK'nin 141. maddesi uyarınca açtığı maddi tazminat davasının reddini hukuka uygun bulmuştur.¹⁰⁵ Oysaki bir ceza dos-

¹⁰² Muharrem Özen/İhsan Baştürk, *Bilişim-İnternet ve Ceza Hukuku, Adalet Yayınevi*, 1. baskı, Ankara, 2011, s. 158.

¹⁰³ Aynı yönde bkz. Canoğlu, s. 121.

¹⁰⁴ Göktürk, s. 118; "*Davacı vekilinin savcılığa başvurduğu 04.02.2014 tarihine kadarki süreçte savcılık tarafından elkonulan cep telefonlarının davacıya iadesi konusunda emanet memurluğuna müzekkere yazılıp yazılmadığı, yazılmış ise emanet memurluğuna bahse konu cep telefonlarının davacıya iadesi için herhangi bir işlem yapıp yapılmadığı ve yine davacı vekilinin savcılığa 04.02.2014 tarihinde başvurması üzerine savcılıkça aynı gün cep telefonlarının davacıya iadesi hususunda emanet memurluğuna müzekkere yazılması üzerine cep telefonlarının davacıya iadesi için emanet memurluğuna herhangi bir işlem yapıp yapılmadığı, iade işleminin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği, gerçekleştirilmemiş ise neden gerçekleştirilmediği tespit edilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerektiği gözetilmeden...*", bkz. Yargıtay 12. CD'nin 14.11.2016 T., E. 2015/11969, K. 2016/12688 sayılı kararı.

¹⁰⁵ Yargıtay 12. CD'nin 22.4.2025 T., E. 2022/378 K. 2025/4181.

yasının kesinleşmesi işlenen suçun nevine göre değişse de yıllar sürebilmektedir. Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 2024 tarihli adalet istatistikleri çalışmaları incelendiğinde ceza mahkemelerindeki bir ceza dosyasının ortalama görülme süresinin 228, Bölge Adliye Mahkemeleri Ceza Dairelerinde 226 gün, Yargıtay Ceza Daireleri bakımından ise 721 gün olduğunu görmekteyiz.¹⁰⁶ Dolayısıyla mahkemeler tarafından el konulan dijital cihazların davacıya kaç gün sonra iade edildiği araştırılmadan, beraat kararı verilmesi ile birlikte iade kararının verilmesinin yeterli görülmesi, şekli anlamda yeterli bir araştırma gibi görünse de davacının maddi zararlarını görmezden gelmek anlamına gelebilecektir. El konulan dijital cihazın sanık hakkında verilecek beraat kararı ile birlikte sanığa iade edilmesinin kabulü, özellikle yargılama sürecinin makul süreyi aştığı durumlarda mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçüsüz olmasına neden olacaktır.

Yargıtay'ın dijital cihazların iade süresi bakımından uyguladığı katı anlayışı söz gelimi el konulan bir otomobil ya da kamyonet bakımından sürdürmediğini görmekteyiz. Örneğin Yargıtay "dava konusu araçlara 386 gün süreyle el konulan" bir dosyada el konulan araçların "zamanında geri verilmemesi" nedeniyle davacıların oluşan zararları nedeniyle tazminata hak kazandığına hükmetmiştir.¹⁰⁷ Yine bir başka kararında el konulan araca ilişkin CMK'nın 128/4. maddesi uyarınca sicil kaydına şerh konulmak suretiyle daha az zarara yol açabilecek bir yolun da varlığına rağmen, 5 yıl 11 ay 5 gün el konulan aracın alıkonulması şeklindeki müdahalenin ölçülülük anlamında gereklilik ölçütünü sağlamadığına dikkat çekmiştir.¹⁰⁸

Verilen mahkeme kararları göstermektedir ki CMK'nın 134/2. fıkrasındaki "şifrenin çözümünün yapılması ve gerekli kopyaların alınması halinde, elkonulan cihazlar gecikme olmaksızın iade edilir" şeklindeki emredici kuralın varlığına rağmen söz konusu normun uygulanmasında birtakım sorunlar vardır. Söz konusu uygulama Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yolu ile taşınmış ve Yüksek Mah-

¹⁰⁶ bkz. <https://adlisicil.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/adalet-istatistikleri-yayin-arsivi> (Erişim Tarihi: 4.11.2025).

¹⁰⁷ bkz. Yargıtay 12. CD'nin 25.5.2016 T., E. 2016/1576, K. 2016/8795 sayılı kararı.

¹⁰⁸ bkz. Yargıtay 12. CD'nin 26.12.2022 T., E. 2021/6134, K. 2022/10673 sayılı kararı.

keme ihlal yönünde karar vermiştir. Dosya kapsamı incelendiğinde, hakkında terör örgütü üyeliği suçunun da bulunduğu farklı suçlardan davacı hakkında soruşturma başlatıldığı ve soruşturma kapsamında davacının dijital cihazlarına el konulduğu görülmektedir. Davacı kopyalanarak kendisine iade edilmesi gereken bu cihazlara zorlayıcı bir neden yokken el konulduğunu belirterek maddi ve manevi tazminat talepli dava açmışsa da yerel mahkemenin *“Davacı hakkında Anayasal Düzeni Ortadan Kaldırmaya Teşebbüs Etme ve Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma suçlarından soruşturmanın tamamlanarak kamu davasının açıldığının İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Terör ve Örgütlü Suçlar Bürosu’na yazılan müzekkere sonucu öğrenildiği, davanın derdest olduğu, dava sonucuna göre tazminat talebinin haklı olup olmadığının değerlendirilebileceği, bu aşamada dava halen derdest olduğu için bir değerlendirme yapılamayacağı anlaşılmakla, CMK 141 maddesinde yazılı tazminat isteme koşulları oluşmadığından davanın usulden reddine”* şeklinde karar verdiği görülmektedir. Başvurucu istinaf ve temyiz yollarına başvurmuş ise de yerel mahkemenin verdiği kararda bir hukuka aykırılık görülmemiştir. Anayasa Mahkemesi ise verdiği kararında *“Başvurucunun elkoyma tedbirinin hukuka aykırı olduğuna ilişkin iddiası açısından bir değerlendirme yapılmamasının ve bunun bir sonucu olarak söz konusu talep yönünden hüküm kurulmamasının başvurucunun iddialarının incelenmesine ve uygun bir telafi şansı sunmaya elverişli olmadığı, temel hak ve hürriyetlerin ihlal edildiğine yönelik şikâyetin etkili bir şekilde incelenmesine imkân sağlamadığı açıktır. Neticede somut olayın şartlarında mülkiyet hakkı bağlamında oluşan zararlarının tazmini konusunda başvurucuya asgari güvenceleri içerecek şekilde etkili bir hukuk yolu sunulmadığı sonucuna varılmıştır.”* gerekçesi ile başvurucunun mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar vermiştir.¹⁰⁹ Verilen bu karar, yukarıda açıkladığımız görüşlerimizle örtüşmektedir.

El konulan eşyanın zamanında iade edilip sahibi tarafından zamanında geri alınmaması halinde ise bu kimselerin CMK’nin 141/1-j bendi uyarınca tazminat davası açma haklarının ortadan kalkacağı kabul edilmelidir. İade edilen eşyanın sahibi tarafından alınma süresi kural olarak bir aydır. Suç Eşyası Yönetmeliği’nin 21. maddesinin 1. fıkrası-

¹⁰⁹ bkz. AYM’nin 19.11.2024 T., 2022/6609 başvuru numaralı Hüsnü Çalmuk başvurusu.

na göre: “İadesine karar verilmiş olup usulüne uygun meşruhatlı tebligata rağmen sahipleri tarafından bir ay içinde alınmayan veya kendilerine tebligat yapılamayan kimselere ait eşya en geç iki ay içerisinde satılarak bedeli millî bankalardan birinde ilgilisi adına açılacak vadeli hesaba yatırılır. Satışa karar verecek merci suç eşyasının bulunduğu yer sulh ceza hâkimidir.”. El konulan eşyanın iadesi yönünde karar verilen fakat fiiliyatta iade edilmeyen hallerde de bu kimsenin CMK’nin 141/1-j bendi gereğince tazminat hakkı doğacaktır.¹¹⁰

Son olarak AİHM’nin konu ile ilgili verdiği bazı kararlara değinmek gerekmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) el konulan bir eşyanın geç iade edilmesi hususunu Sözleşmenin Ek protokolünün 1. maddesi uyarınca değerlendirmektedir. Buna göre her gerçek veya tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı bulunmaktadır. İlgili maddenin devamına göre mülkiyet hakkı ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak sınırlandırılabilir.

Çalışma konumuz bakımından AİHM’nin Smirnov/Rusya kararı¹¹¹ önemli bir yere sahiptir. İlgili dosyada başvuru ikametgâhında yapılan arama ile bilgisayarına el konulması dolayısıyla mülkiyet ve konut dokunulmazlığı haklarının ihlal edildiği iddiasında bulunmuştur. Mahkemenin el konulan bilgisayara yönelik yaptığı tespitlere bakıldığında; AİHM’e göre:

“Bilgisayarın kendisi herhangi bir suçun konusu, aracı veya ürünü değildir. Soruşturma açısından değer taşıyan ve işlevsel olan, bilgisayarın sabit diskinde depolanan bilgilerdir. 19 Nisan 2000 tarihli karardan, bu bilgilerin soruşturmacı tarafından incelendiği, çıktıların alınarak dosyaya eklendiği anlaşılmaktadır. Bu koşullar altında, bilgisayarın kasasının tutulmaya devam edilmesi için görünür hiçbir neden bulunmamaktadır. Ne iç hukuk yollarında ne de Mahkeme önünde böyle bir gerekçe ileri sürülmüştür. Buna rağmen bilgisayar, başvurunun ifadesine göre, altı yılı aşkın süredir yetkililerin elinde tutulmaktadır”¹¹².

Kararın devamında Mahkeme, Rus makamlarının toplumun genel yararı ile başvurunun mülkiyetin huzurlu kullanımına ilişkin hakkı-

¹¹⁰ Göktürk, s. 118.

¹¹¹ AİHM’nin Smirnov/Rusya davası (Başvuru No: 71362/01).

¹¹² bkz. Paragraf 58.

nın korunması arasında adil bir denge kuramaması sebebi ile Ek protokolün 1. maddesinin ihlal edildiği kanaatine varmıştır.

Mahkeme verdiği bir başka kararında da 13 yıl gibi bir süre boyunca el konulan bilgisayarlar bakımından mülkiyet hakkının ihlal edildiği yönünde karar vermiştir. Kararda el konulan bilgisayarların, Rusya devletinin iddiasının aksine, ceza davasında hiçbir zaman maddi delil olarak nitelendirilmediği vurgulanarak, Rusya Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 81. maddesinin 4. paragrafına atıf yapılmıştır. İlgili maddeye göre:

“Ceza soruşturması kapsamında savcılık makamlarınca el konulan, ancak maddi delil olarak nitelendirilmeyen eşya ve belgelerin, el konulan kişilere iade edilmesi gerekmektedir. Başlangıçta bu iade için herhangi bir süre öngörülmemişken, 10 Ağustos 2012 tarihinden itibaren iadenin “yargılamanın makul süresi” içinde yapılması zorunlu hale gelmiştir. Ayrıca 15 Temmuz 2016 tarihinden itibaren, bu tür eşyaların, soruşturmacının başka bazı eşyaların delil olduğunu belirleyen kararından itibaren beş gün içinde iade edilmesi gerekmektedir.”¹¹³.

E. Tazmin Edilebilecek Zararlar

CMK'nin 141/1. fıkrasının son cümlesine göre koruma tedbirleri nedeniyle açılacak tazminat davalarında kişiler maddi ve manevi her türlü zararlarını devletten talep edebileceklerdir. Bu davanın karar veya hükmün kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde açılması gerekmektedir (CMK m. 142/1). Bu süre hak düşürücü bir süre olup yazılı süreler geçtikten sonra açılan davaların reddi gerekmektedir.¹¹⁴ Söz konusu maddede yazılı “karar veya hükmün kesinleşmesi” yönündeki koşulun, hak düşürücü sürenin azami süresinin tespiti bakımından araştırılması gerekmektedir. Ancak CMK'nin 141/1. fıkrasında sayılan tazminat nedenlerinden bazıları bakımından hükmün kesinleşmesi gibi bir şart bulunmamaktadır. Söz gelimi el konulan eşyanın korunması için gerekli tedbirlerin alınmadığı hallerde

¹¹³ bkz. AİHM'nin OOO SK Stroykompleks ve Diğerleri/Rusya Davası (Başvuru No: 7896/15 ve 48168/17), paragraf 89; El konulan malın geç iadesinin mülkiyet hakkını ihlal edip etmediğine ilişkin başka AİHM kararları için ayrıca bkz. Borzhonov/Rusya (Başvuru No: 18274/04), East/West Alliance Limited/Ukrayna (Başvuru No: 19336/04), Islamic Republic of Iran Shipping Lines/Türkiye (Başvuru No: 40998/98).

¹¹⁴ Gökçen/Alşahin/Çakır, s. 480.

asıl dava bakımından hükmün kesinleşmesini beklemeye gerek bulunmamaktadır.¹¹⁵

CMK'nin 141/1-j bendi bakımından açılacak davalarda ağır ceza mahkemesi görevlidir. Yetki bakımından ise kural olarak zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesi yetkilidir. O yer ağır ceza mahkemesinin tazminat konusu işlemle ilişkili olması ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi olmaması halinde ise dava en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanacaktır (CMK m. 142/2).

Yargıtay kararlarına bakıldığında maddi tazminat ile “davacının malvarlığında meydana gelen somut bir azalma ya da kazanç kaybı, ödediği avukatlık ücreti gibi masrafların karşılanması” amaçlanmaktadır.¹¹⁶ Ancak Yargıtay el konulan dijital materyalların geç iade edilmesi dolayısıyla açılan bir tazminat davasında güncel olarak “dijital eşyalarına el konulması nedeniyle yeni aldığı eşyalar için yaptığı masraflar ve vekâlet ücreti olarak ödediği avukatlık ücretinin koruma tedbirleri nedeniyle istenebilecek tazminat kalemlerinden” olmadığı gerekçesiyle davacının davasının reddini hukuka uygun bulmuştur.¹¹⁷ Bir başka kararda ise cep telefonuna el konulan davacının yeni cep telefonu almak zorunda kalması sebebiyle talep ettiği zararın “doğrudan zarar” olmamasından bahisle davacının açtığı tazminat davasının reddedildiğini görmekteyiz.¹¹⁸ Davacının talep etmesi halinde belirlenen tazminata ek olarak koruma tedbirinden itibaren yasal faize de hükmedilmesi gerekmektedir.¹¹⁹

¹¹⁵ Söz konusu madde her tazminat sebebi bakımından ayrı ayrı değerlendirilmektedir. Yargıtay, yapılacak değerlendirmenin asıl hükmü veya verilecek nihai kararı etkileyeceği hallerde, yargılamanın kesin hükümle sonuçlandırılmasını aramaktadır., bkz. Gürsel Yalvaç, “Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat”, *Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi*, İstanbul 2015, C. 3, S. 2, s. 281.

¹¹⁶ bkz. Yargıtay CGK'nin 18.10.2023 T., E. 2018/567, K. 2023/533 sayılı kararı.

¹¹⁷ bkz. Yargıtay 12. CD'nin 4.3.2025 T., E. 2021/9992, K. 2023/2283 sayılı kararı.

¹¹⁸ bkz. Yargıtay 12. CD'nin 12.9.2023 T., E. 2021/9276, K. 2023/2801 sayılı kararı.

¹¹⁹ Gökcen/Alşahin/Çakır, s. 478; “*Tayin edilecek maddi ve manevi tazminata faiz tahakkuk ettirilmesi ve talebe bağlı olarak, haksız ya da hukuka aykırı koruma tedbirlerinin uygulandığı veya sona erdiği tarihten veyahut dava ya da hüküm tarihinden itibaren kanuni faize de hükmedilmesi gerekmektedir.*”, bkz. Yargıtay CGK'nin 10.11.2015 T., E. 2014/123, K. 2015/380 sayılı kararı; “*Anayasa'nın 19. maddesinin son fıkrasında 4709 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten sonra, faize hükmedilme imkanının doğması, hafta sonu, dini ve milli bayramlar, kısaca tatillerin maddi tazminat hesabına dahil edilmemesi gerektiğine ilişkin uygulamadan vazgeçilmiş olmasının olumlu olmakla birlikte yeterli olmadığı hakkında eleştiriler için bkz. Yalvaç, s. 302.*”

Dava dilekçesinde faizin başlangıç tarihi hususunda bir talebin belirtilmemiş olması halinde faize dava tarihinden başlayacak şekilde hükmedilmesi gerekmektedir¹²⁰.

Kanaatimizce CMK'nin 141. maddesinde yazılı "her türlü maddi ve manevi zararını Devletten isteyebilir" maddesindeki "her türlü" ibaresi, Yargıtay kararlarının aksine, geniş yorumlanmalıdır. Söz gelimi son model akıllı telefonuna el konulan, hakkındaki beraat kararı ise beş yıl sonra kesinleşen bir sanığın beş yıl sonra artık güncelleme bile almayan telefonuna kavuşmasının sanık bakımından artık bir faydası bulunmamaktadır. Ya da hakkında uygulanan koruma tedbiri nedeniyle bir avukat ile sözleşme akdeden kimsenin koruma tedbirleri nedeniyle açtığı tazminat davasında haklı bulunması halinde avukata ödediği vekâlet ücretinin maddi tazminat kalemleri arasında sayılmaması için de bir sebep bulunmamaktadır.¹²¹ El konulan eşyanın geç iadesi sebebiyle bir tazminata hükmedilecekse bile Yargıtay kararlarına paralel doğrultuda hesaplanan tazminatlar muhtemeldir ki sanığın yaptığı masrafları karşılamaktan uzak olacaktır. Bu sebeplerle, CMK'nin 141/1. fıkrasında yazılı "her türlü zararlarını devletten isteyebilirler" maddesine rağmen daraltıcı yorumlarla verilen kararların, davacıları mülkiyet haklarının ihlal edilmesi tehlikesi ile karşı karşıya bıraktığı düşüncesindeyiz. Özellikle el konulan materyalin dijital bir cihaz olduğu ve davacının söz gelimi

¹²⁰ "Dava dilekçesinde, tarih belirtilmeden faiz talebinde bulunulmasına rağmen, hükmolunan maddi tazminat için dava tarihinden itibaren yasal faize hükmedilmesi gerektiği gözetilmeksizin, yargılamaya devamla yazılı şekilde hüküm tesis edilmesi...", bkz. Yargıtay 12. CD'nin 2.4.2018 T., E. 2017/10693, K. 2018/3780 sayılı kararı.

¹²¹ Hakeri de uygulamanın aksine avukata ödenen vekalet ücretini maddi tazminat kalemleri arasında saymaktadır., bkz. Hakeri, s. 505; Yargıtay ise açılan tazminat davasında davacı lehine vekalet ücretine (karşı taraf vekalet ücreti) hükmolunması halinde, davacının kendisini vekille temsil ettirmesi dolayısıyla avukatına vekalet sözleşmesinden dolayı ödediği avukatlık ücreti bakımından ayrıca bir tazminata hükmedilemeyeceği görüşündedir., bkz. Yargıtay 12. CD'nin 4.3.2025 T., E. 2021/9992, K. 2023/2801 sayılı kararı.

Hâlbuki AYM kararının da (bkz. AYM'nin 10.4.2019 T., E. 2017/154, K. 2019/18) ortaya koyduğu üzere karşı vekâlet ücreti, taraflar arasında aksine bir anlaşma olmadığı sürece avukata ait bir ücrettir. Bu sebeple CMK'nin 141. maddesi uyarınca açılacak davalarda, taraflar arasındaki avukatlık sözleşmesi gözetilerek davacı lehine ayrıca vekâlet ücretine hükmedilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Sözleşmede yazan vekâlet ücretinin avukatlık asgari ücret tarifesinin üzerinde olması halinde ise, bu durum kötüye kullanmaya açık olduğundan, bu hususta avukatlık asgari ücret tarifesindeki asgari ücretler dikkate alınmalıdır.

el konulan cep telefonunun değer kaybına uğradığını iddia ettiği davalarda, davacıya ait eşyanın iade edildiği tarihe kadar geçen süre içinde yıpranmaya uğrayıp uğramadığı, model ve kullanım yönünden değer kaybına uğrayıp uğramadığı hususunda bilirkişiye başvurulması ve bu rapora göre bir karar verilmesi gerekmektedir.¹²² Ayrıca maddi tazminat taleplerinde kazanç kaybı yönünde bir talep varsa bu bedelden bakım, yakıt, amortisman gibi giderlerin düşülmesi suretiyle net kazanç kaybının ortaya konulması gerekmektedir.¹²³

Maddi tazminatın tanımlandığı aynı kararda ise manevi tazminatın kişinin sosyal çevresinde itibarının sarsılması, özgürlüğünden mahrum kalması nedeniyle duyduğu elem, keder, ıstırap ve ruhsal sıkıntıların bir ölçüde de olsa giderilmesi amacına yönelik olduğu ifade edilmektedir.¹²⁴ Yargıtay'a göre manevi tazminat miktarı belirlenirken davacının sosyal ve ekonomik durumu, üzerine atılı suçun niteliği, tutuklu kaldığı süre vb. gibi hususlar dikkate alınarak, hak ve nesafet ilkelerine uygun ve makul bir miktar belirlenmelidir.¹²⁵ Ancak verilen kararlardan CMK'nin 141/1-j bendi bakımından manevi tazminata hükmedilmediği anlaşılmaktadır.¹²⁶ İfade etmek gerekir ki CMK'nin

¹²² Yargıtay el konulan klima motoru, hava yastığı gibi eşyaların uğradığı değer kaybı iddiası karşısında benzer yönde karar vermiştir., bkz. Yargıtay CGK'nin 11.3.2021 T., E. 2017/18, K. 2021/100 sayılı kararı.

¹²³ Yargıtay 12. CD'nin 16.5.2022 T., E. 2020/11427, K. 2022/3695 sayılı kararı.

¹²⁴ bkz. Yargıtay CGK'nin 18.10.2023 T., 2018/567 E, 2023/533 K. sayılı kararı.

¹²⁵ “Nesnel bir ölçüt olmamakla birlikte, davacı lehine hükmedilecek manevi tazminatın davacının sosyal ve ekonomik durumu, üzerine atılı suçun niteliği, tutuklanmasına neden olan olayın cereyan tarzı, tutuklu kaldığı süre ve benzeri hususlar ile tazminat davasının kesinleşeceği tarihe kadar faizi ile birlikte elde edeceği parasal değer dikkate alınıp, hak ve nefaset ilkelerine uygun, makul bir miktar olarak tayin ve tespiti gerekirken, belirlenen ölçütlere uymayacak miktarda eksik manevi tazminata hükmolunması...”, bkz. Yargıtay 12. CD'nin 30.6.2025 T., E. 2022/2592, K. 2025/5756 sayılı kararı.

¹²⁶ “Bu açıklamalar ışığında, yalnızca haksız yere yakalanan ya da tutuklanan kişinin çektiği acının karşılığı olarak manevi zarar ödenmesi gerektiği, haksız el koyma nedeniyle manevi tazminat şartlarının oluşmayacağı gözetilerek, manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesinde herhangi bir hukuka aykırılık görülmemiştir.”, bkz. Yargıtay 12. CD'nin 23.1.2023 T., E. 2022/9683, K. 2023/202 sayılı kararı; Aynı yönde bkz. Yargıtay 12. CD'nin 20.5.2024 T., E. 2022/1102, K. 2024/2511 sayılı kararı; “Maliki olduğu aracına el konulması nedeniyle CMK'nın 141/1-j maddesi gereğince tazminata hak kazandığı anlaşılmakla; uğranıldığı iddia edilen maddi zararlar sınırlı olarak hak ve nesafet ilkelerine uygun makul bir tazminata hükmedilmesi gerekirken”, bkz. Yargıtay 12. CD'nin 12.12.2016 T., E. 2016/2416, K. 2016/13294 sayılı kararı.

141/1. fıkrası son cümlesinde bütün tazminat sebepleri bakımından her türlü maddi veya manevi zararın talep edilebileceği açıkça düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye aykırı olarak manevi tazminatın salt haksız yakalama veya tutuklama gibi sebepler bakımından kabul edilmesi maddenin getiriliş amacına aykırı olacaktır. CMK'nin 141/1-j bendi uyarınca açılan tazminat davalarında manevi tazminata hükmedilemeyeceği şeklindeki peşin bir kabul yerine, her somut olayın kendi özelinde değerlendirilmesi, davacının dava dilekçesindeki bütün iddialarının titizlikle araştırılması gerekmektedir.¹²⁷

Manevi tazminat talebinde bulunacak kimsenin gerçek kimse olması gerekmektedir. Tüzel kişi lehine manevi tazminata hükmedilemez.¹²⁸ Maddi ve manevi tazminat miktarının belirlenmesinde ise tazminat hukukunun genel ilkeleri dikkate alınmaktadır. Bu ilkeler Türk Borçlar Kanununun 50 ile 56. hükümleri arasında düzenlenmektedir. Buna göre davacı gördüğü zarar ile zarar verenin kusurunu ispatlamakla mükelleftir.¹²⁹

Eklemek gerekir ki Anayasa Mahkemesi CMK'nin 141. maddesinde düzenlenen koruma tedbirleri nedeniyle tazminat davası açma yoluna gidilmeksizin doğrudan Anayasa Mahkemesi'ne yapılan bireysel başvurularda "başvuru yollarının tüketilmediği" gerekçesiyle kabul edilemezlik kararları vermektedir.¹³⁰

¹²⁷ Yargıtay 12. CD'nin CMK'nin 141/1-j bendi bakımından manevi tazminata hükmedilemeyeceği yönünde verdiği bir kararındaki muhalefet şerhine göre: "Ceza Muhakemesi Kanununun 141/1-(j) maddesi "eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen kişilerin, maddî ve manevî her türlü zararlarını, Devletten isteyebilecekleri" hükmü de nazara alındığında zamanında geri verilmeyen tanker sahibi davacıya mahkemenin sembolikte olsa manevî tazminat vermesi yerinde olduğundan bozma kararındaki bu yöndeki düşüncenin yerinde olmadığını düşündüğümüzden" şeklindeki görüşe katılmaktayız., bkz. Yargıtay 12. CD'nin 5.6.2012 T., E. 2011/9804, K. 2012/14120 sayılı kararı; Arama ve el koyma tedbirleri bakımından da manevi zararın söz konusu olabileceği hakkında bkz. Hakeri, s. 505.

¹²⁸ bkz. "manevî tazminat talebi yönünden ise; şirket bakımından manevi tazminata hükmedilemeyeceği, bu itibarla yasal koşulların oluşmadığından bahisle...", bkz. Yargıtay 12. CD'nin 17.12.2024 T., E. 2022/9447, K. 2024/7697 sayılı kararı.

¹²⁹ "Davacı tarafca kanıtlanabilen masrafların maddi tazminat kapsamında davacıya ödenmesine karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmesi...", bkz. Yargıtay 12. CD'nin 9.5.2022 T., E. 2020/11258, K. 2022/3501 sayılı kararı.

¹³⁰ bkz. AYM'nin 30.10.2024 T. 2022/78623 başvuru numaralı Hüsnü Eşin başvurusu.

SONUÇ

Koruma tedbirlerinden biri olan el koyma kurumu sayesinde, soruşturma ve kovuşturma süreçlerinde delillerin eksiksiz biçimde elde edilmesi ve muhafazası mümkün kılındığı gibi suçla ilişkilendirilen eşyaların ortadan kaldırılması, saklanması, başkalarına devredilmesi ya da üzerinde değişiklik yapılması gibi ihtimaller bertaraf edilmektedir. Bu tedbir sayesinde, maddi gerçeğe ulaşmayı engelleyebilecek müdahalelerin önüne geçilerek ceza muhakemesinin sağlıklı yürütülmesi güvence altına alınmaktadır.

Basit el koymanın, “makul şüphe” kriterinin arandığı arama kurumuna kıyasla daha ağır bir müdahale niteliği taşıdığı dikkate alındığında, bu tedbirin uygulanabilmesi için makul şüphenin daha güçlü dayanaklarla ortaya konulması ve söz konusu şüphenin yargısal denetime imkân verecek şekilde ayrıntılı biçimde gerekçelendirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

CMK’nin 134/1. fıkrasında düzenlenen bilgisayar, bilgisayar programları ile kütükleri hakkında verilebilecek arama kararı CMK’nin 116. ve devamı maddelerinde düzenlenen genel arama kararına göre, 134/2. fıkrasındaki el koyma tedbiri hakkındaki hüküm ise CMK’nin 123. maddesinde düzenlenen basit el koyma kurumuna göre özel hüküm niteliğindedir. Madde başlığının belirlilik ilkesine uygun olacak şekilde “bilgişim sistemleri üzerinde arama ve el koyma tedbiri” olarak değiştirilmesi, madde kapsamına cep telefonu gibi birtakım dijital cihazlardan hangilerinin dâhil edilip edilemeyeceğine dair tartışmaları sonlandıracak olması nedeniyle önerilebilir. Nitekim TCK’de “basın-yayın”, “bilgişim sistemleri” ya da “elektronik kitle iletişim aracı”; CMK’de ise “görsel ve işitsel yayın”, “bilgisayar ve bilgisayar programları veya kütükleri” gibi kavramların kullanılması ceza kanunlarımızda bir kavram birliğinin bulunmadığını bizlere göstermektedir. Ancak maddenin mevcut hali bakımından da bilgisayar kavramının geniş yorumlanması gerektiği düşüncesindeyiz. Cep telefonu gibi aygıtların CMK’nin 134. maddesi kapsamında değerlendirilmesi, kişi hak ve özgürlüklerini geniş bir şekilde sınırlamanın aksine daha dar bir sınırlama niteliğindedir. Aksinin kabulü halinde söz konusu cihazlara genel el koyma hükümlerine göre yine el konulabilecektir, ki bu durumda CMK’nin 134. maddesinde aranan “kuvvetli şüphe” yerine

“makul şüphne”nin varlığı yeterli olacaktır. Ayrıca genel el koyma kararı istisnai de olsa kolluk amirlerinin yazılı emri ile verilebilir iken, CMK’nin 134. maddesi bakımından yalnızca hâkim veya hâkime ulaşılamayan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından bu karar verilebilir.

CMK’nin 134/1. fıkrasında aranan “somut delillere dayanan kuvvetli şüphne sebeplerinin varlığı” ve “başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması” yönündeki koşulların maddenin 2. fıkrası bakımından da geçerli olması gerektiği düşüncesindeyiz. Uygulama da bu yönde olmakla birlikte söz konusu normun 2. fıkra bakımından da uygulanacağı yönünde bir hükmün düzenlenmesi, koruma tedbirleri bakımından ihtiyatla uygulanması gereken kanunilik ilkesinin ihlal edilmemesi yönünden daha uygun olacaktır. Ayrıca madde lafzına bakıldığında söz konusu tedbirin yalnızca soruşturma evresi bakımından uygulanabileceği anlaşılmaktadır. Her ne kadar kovuşturma evresine kadar bilişim sistemlerindeki delillerin yok edilmesi ihtimali yüksek olsa da bu evre bakımından da söz konusu tedbire başvurulması mümkün kılınmalıdır.

Eldeki tek delilin bilgisayarda olma ihtimallerde, CMK’nin 134. maddesi uyarınca bilgisayar üzerinde arama veya el koyma tedbirine hükmedildiği görölmektedir. Hâlbuki kanun maddesi açık olup “kuvvetli şüphne sebeplerinin varlığı” ile “başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması” koşullarının birlikte aranması gerekmektedir. Bu ihtimalde kuvvetli şüphne sebeplerinin gerekçelendirilmesi pek mümkün olmayabilir. Bu sorunun çözümü bakımından belli katalog suçlarda kuvvetli şüphnenin varsayılması yönünde bir düzenleme getirilebilir. Ancak bu kabulde dahi “başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması” koşulunun denetime açık olacak bir şekilde gerekçelendirilmesi, temel hak ve hürriyetlere yapılacak orantısız müdahalelerin önüne geçilmesi bakımından önemlidir.

Ekleme gerekir ki, CMK’nin 134. maddesi hükmü açıktır: Kural, bir bilgisayar üzerinde arama veya kopyalama faaliyetlerinin bulunduğu yerde yapılmasıdır. Kanunun 134/2. fıkrası ise istisnai durumlarda başvurulması gereken bir yoldur. Buna göre bir bilgisayar, bilgisayar programı veya kütüğüne yalnızca şifrenin çözölememesinden dolayı girilememesi veya gizlenmiş bilgilere ulaşılamaması ya da işlemin uzun sürecek olması hallerinde çözömin yapılabilmesi ve gerekli

kopyaların alınabilmesi için el konulabilir. Ancak kanunda yazılı bu istisnanın uygulamada kural haline geldiği bilinmektedir. Düşünce-mize göre verilen el koyma kararlarında neden bu yola başvurulduğu denetime elverişli olacak bir şekilde gerekçelendirilmelidir. Bu noktada teknik personel sayısının ya da imaj alma hususundaki alt yapının yetersizliği bir mazeret olmamalıdır.

El konulan eşyanın 134. madde kapsamında değerlendirilmesi gereken bir eşya olması halinde, eşyanın iadesi bakımından da 134. madde hükümleri uygulanmalıdır. Bu bağlamda, bilişim sistemleri üzerinde yapılan el koyma hallerinde eşyanın iadesi bakımından CMK'nin 131/1. fıkrasından farklı olarak "re'sen" veya "istem üzerine" gibi bir koşuldan aranmamaktadır. Buna göre şifre çözümünün yapılması ve gerekli kopyaların alınması halinde, el konulan cihazların gecikme olmaksızın ve kişinin talebi olup olmadığına bakılmaksızın derhal iade edilmesi gerekmektedir. Buradan hareketle, uygulamada el konulan dijital cihazlar bakımından verilen "kararın kesinleşmesinin ardından eşyanın sanığa iadesi" yönünde verilen kararların hukuka aykırı olduğu düşüncesindeyiz. Mahkemeler el konulan dijital cihazların davacıya kaç gün sonra iade edildiğini araştırmak suretiyle bir karar vermemelidir. İade kararının beraat kararı verilmesi ile birlikte verilmesinin yeterli görülmesi, şekli anlamda yeterli bir araştırma gibi görünse de davacının maddi zararlarını göz ardı etmektir.

CMK'nin 141/1-j bendine göre eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmeyen kimselerin devlete karşı maddi veya manevi tazminat davası açma hakları bulunmaktadır. Öncelikle, CMK'nin 141/1-j bendi uyarınca açılan tazminat davalarında manevi tazminata hükmedilemeyeceği yönündeki uygulama bizce hatalıdır. Her somut olayın kendi özelinde değerlendirilerek manevi tazminat yolunun yargı kararları ile peşinen kapatılmaması, davacının dava dilekçesindeki bütün iddialarının titizlikle araştırılması gerekmektedir.

Söz konusu maddede haksız el koymadan bahsetmemektedir. Bir diğer deyişle eşyasına el konulan kimse hakkında takipsizlik ya da beraat kararı verilmesi, bu kimselerin doğrudan ilgili madde uyarınca

tazminata hak kazanacakları anlamına gelmemektedir. Ancak hakkın-
da mahkûmiyet kararı verilen ve el konulan eşyasının korunması için
gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası zamanında iade edilmeyen bir
kimsenin de adı geçen madde uyarınca tazminat davası açması müm-
kündür. Eklemek gerekir ki maddede yazılı “her türlü zarar”ın geniş
olarak yorumlanması, bireylerin mülkiyet haklarına yapılan müdaha-
lelerin orantısız bir niteliğe bürünmesini önleyerek, devletin ceza mu-
hakemesi sürecindeki yetkilerini meşruiyet zemininde tutan koruyucu
bir işlev görecektir.

Bir bilişim sistemine el konulması dolayısıyla “koşulları oluşmadı-
ğı halde el koyma tedbirinin uygulanması” sebebiyle tazminat kararı
verilebilmesi için CMK’nin 134. maddesindeki şartların mevcut olup
olmadığı araştırılmalıdır. “Somut delillere dayanan kuvvetli şüphe se-
beplerinin varlığı” ve “başka surette delil elde etme imkânının bulun-
maması” koşullarının birlikte gerçekleşmediği her durum tazminatı
gerektirecektir. Ayrıca söz konusu tedbir yalnızca soruşturma evre-
sinde uygulanabileceğinden, adı geçen tedbire kovuşturma evresinde
başvurulması da koşulları oluşmadığı halde el koyma tedbirinin uy-
gulanması anlamına gelecektir. Eklemek gerekir ki el koyma tedbirine
ancak “bilgisayar, bilgisayar programları ve bilgisayar kütüklerine şifrenin
çözülememesinden dolayı girilememesi veya gizlenmiş bilgilere ulaşılamama-
sı ya da işlemin uzun sürecektir olması halinde çözümün yapılabilmesi ve ge-
rekli kopyaların alınabilmesi” amacıyla başvurulabilir (CMK m. 134/2).
Dolayısıyla bu şartlar gerçekleşmeksizin verilen el koyma kararları da
tazminat sebeplerinden kabul edilebilir.

Tazminat sebeplerinden bir diğeri olan “el konulan eşyanın ko-
runması için gerekli tedbirlerin alınmaması”, dijital cihazlar bakımın-
dan cihazların bozulmalarını engelleyecek, nem, ısı, manyetik alan
ve darbelerden korunmalarını sağlayacak müstakil uygun alanlarda
muhafaza edilmesi koşuluna aykırı davranılması anlamına gelmekte-
dir. Ayrıca uzun süreler boyunca el konulan bir cihazın değer kaybına
uğrama ihtimali doğduğunda, CMK’nin 132/1. maddesi uyarınca bu
eşyaların elden çıkarılmasına karar verilebileceği de göz önünde bu-
lundurulmalıdır. Ancak bundan da önce uygulanması gereken, şifre
çözümünün ivedi şekilde yapıp gerekli kopyalar alınarak cihazın sa-
hibine derhal iadesi olmalıdır.

Tazminat sebeplerinden el konulan eşyanın zamanında geri verilmemesi bakımından, terminolojik olarak “geri verme” kavramı yerine CMK’de kullanılan “iade etme” kavramının kullanılması, kavramsal bütünlüğün sağlanması adına daha uygun olacaktır. Uygulamada teknik imkânsızlık, dijital cihazın imajını alacak personel sayısının azlığı veya zaman yetersizliği gibi gerekçelerle şifre çözümünün yapılması veya gerekli kopyaların alınmasının oldukça uzun sürelerde yapıldığı görülmektedir. Bu konuda ilgili teknik personel sayısının artırılması, söz konusu cihazların daha hızlı iade edilebilmesi bakımından önemlidir. Ayrıca ilgili personele verilecek eğitimlerde personelin, “şifre çözümünün yapılması ve gerekli kopyaların alınması halinde el konulan cihazların gecikme olmaksızın iade edilmesi” gerektiği yönündeki emredici norm ile bu norma aykırı hallerde doğabilecek cezai sorumlulukları hakkında bilinçlendirilmesi yararlı olacaktır. Bu hususta kanuni bir düzenlemeyle el konulan dijital cihazların ne kadar sürede şifresinin çözüleceği veya kopyasının alınacağı yönünde azami bir sürenin belirlenmesi önerilebilir. Bu sürenin yapılan soruşturma veya kovuşturma bakımından gerekli olması halinde gerekçesi ile birlikte bir defaya özgü olacak şekilde uzatılması, mülkiyet hakkına yapılan orantısız müdahalelere engel olabilir.

Kaynakça

Kitaplar

- Akbulut, Berrin, *Bilişim Alanında Suçlar*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- Akkaya, İsmail, *Bilgisayarlarda, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde Arama, Kopyalama ve ElKoyma (CMK md. 134)*, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2024.
- Canoğlu, Veysel Candan, *Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat Davaları (Haksız Yakalama, Gözaltı, Tutuklama, Arama ve El Koyma)*, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2017.
- Centel, Nur/Zafer, Hamide, *Ceza Muhakemesi Hukuku El Kitabı*, Beta Yayıncılık, 7. Baskı, İstanbul, 2021.
- Değirmenci, Olgun, *Ceza Muhakemesinde Sayısal (Dijital) Delil*, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2014.
- Dülger, Murat Volkan, *Bilişim Suçları ve İnternet İletişim Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, 11. Baskı, Ankara, 2025.
- Ekin Aydın, Şeyda Betül, *Terör Örgütünün Propagandası Suçunun Basın, Yayın ve İnternet Yoluyla İşlenmesi*, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2025.
- Erdoğan, Yavuz, “Türk Hukuk Sisteminde Bilgisayar Araması ve Bulunan Delillere ElKonması”, İçinde: *Bilgi Sistemleri ve Bilişim Yönetimi Beklentiler ve Yeni Yaklaşımlar*, Ed. Fahrettin Özdemirci, Zeynep Akdoğan, Ankara, 2017.

- Gökçen, Ahmet/Alşahin, M. Emin/Çakır, Kerim, Ceza Muhakemesi Hukuku, Adalet Yayınevi, 8. Baskı, Ankara, 2024.
- Göktürk, Neslihan, Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat (CMK m. 141-144), Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2024.
- Hakeri, Hakan, Ceza Muhakemesi Hukuku, Adalet Yayınevi, 18. Baskı, Ankara, 2021.
- Özaydın, Özdem, İçinde: Dijital Ceza Muhakemesi Hukuku, Ed. Bahri Öztürk/Durmuş Tezcan/Mustafa Ruhan Erdem, s. 449-486.
- Özbek, Veli Özer, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay Kararları Işığında Polis Hukuku, İnternet Hukuku ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Temel Haklara Müdahaleler ve Hukuka Aykırı Müdahalelere Karşı Korunma Çareleri, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2023. (Polis Hukuku)
- Özbek, Veli Özer/Doğan, Koray/Bacaksız, Pınar, Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 17. Baskı, Ankara, 2024.
- Özen, Muharrem/Baştürk, İhsan, Bilişim-İnternet ve Ceza Hukuku, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, 2011.
- Özen, Mustafa, Ceza Muhakemesi Hukuku Dersleri, Adalet Yayınevi, 8. Baskı, Ankara, 2023.
- Özkaya, Pelin, Adli Bilişimde Özel Araştırma ve Soruşturma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2022.
- Öztürk, Bahri/Eker Kazancı, Behiye/Soyer Güleç, Sesim, Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri, Seçkin Yayıncılık, 4. Bası, Ankara, 2021.
- Şen, Ersan/Eryıldız, H. Sefa, Elkoyma, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara, 2017.
- Taşkın, Şaban Cankat, Bilişim Suçları, Beta Yayıncılık, 1. Baskı, Bursa, 2008.
- Toroslul, Nevzat/Feyzioğlu, Metin, Ceza Muhakemesi Hukuku, Savaş Yayınevi, 21. Baskı, Ankara, 2021.
- Yazıcıoğlu, Yılmaz, Bilgisayar Suçları, Alfa Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul, 1997.
- Yenisey, Feridun/Nuhoğlu, Ayşe, Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 12. Baskı, Ankara, 2024.
- Yurtcan, Erdener, Ceza Yargılaması Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 16. Bası, Ankara, 2019.

Makaleler

- Apış, Özge, Bilişim Sistemine Girme Suçu Bakımından Bilgisayarlarda, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde Arama Kopyalama, *Yasama Dergisi*, Ankara 2018, S. 37, 2018, s. 49-86.
- Aşkın, Uğur, "Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminatta Rücu Sorunu", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Malatya 2018, C. 9, S. 2, s. 23-48.
- Başlar, Yusuf, "Ceza Yargılamasında Elektronik Delillerin Elde Edilmesine ve Korunmasına İlişkin Usul Hükümleri", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Ankara 2014, C. 1, S. 3, s. 82-105.
- Baştürk, İhsan, "Bilgisayar Sistemleri ile Verilerinde Arama, Kopyalama ve El Koyma", *Fasikül Dergisi*, Ankara 2010, S. 9, s. 23-32.

- Bekri, M. Nedim, "Yakalama ve Tutuklama Nedeniyle Tazminat Düzenlemesinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Açısından Değerlendirilmesi", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Ankara 2012, S. 1, s. 37-58.
- Değirmenci, Olgun, "Bulut Bilişim ve Beraberinde Getireceği Hukuksal Sorunlar Üzerine Görüşler", *Terazi Hukuk Dergisi*, Ankara 2017, C. 12, S. 136, s. 106-110. (Bulut Bilişim)
- Değirmenci, Olgun, "2004 Türk Ceza Kanunu'nun Bilişim Suçları Bakımından Değerlendirilmesi", *TBB Dergisi*, Ankara 2005, S. 58, s. 195-208.
- Değirmenci, Olgun, "Bilgisayarlar, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde Arama, Kopyalama ve Elkoyma Koruma Tedbirinde (CMK m. 134), 7145 Sayılı Kanunla Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi", *Terazi Hukuk Dergisi*, Ankara 2018, C. 13, S. 146, s. 146-155. (Bilgisayarlar)
- Değirmenci, Olgun, "Adli Bilişimde Önceliklendirme (Triyaj) Yönteminin Ceza Muhakemesi Hukuku Açısından Değerlendirilmesi", *Bilişim Hukuku Dergisi*, Ankara 2020, C. 2, S. 1, s. 47-79.
- Değirmenci, Olgun, "The Concept of Hash Value and the Collision of Hash Value as the Way to Provide Unassailability of Digital Evidence", *Adalet Dergisi*, Ankara 2022, S. 69, s. 45-62. (Hash Value)
- Değirmenci, Olgun, "Sayısal (Dijital) Verilerde Yakalama Sonrası Arama: Amerikan Yüksek Mahkemesinin Riley v. California Kararı Sonrası Amerikan Hukukunun Değerlendirilmesi", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Ankara 2016, C. 7, S. 24, s. 59-88.
- Dursun, İsmail, "Ceza Muhakemesi Hukukunda Taşınmazlara, Hak ve Alacaklara Elkoyma", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, İstanbul 2015, C. 21, S. 2, s. 535-558.
- Ekici Şahin, Meral/Koruculu, Irmak, "Bilişim Sistemine Girme Suçu-Suçun Kamu Personeline ve Özel Sektör Çalışanlarına Tahsis Edilen Bilgisayarlarla İşlenmesine İlişkin Bir Değerlendirme-", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, İzmir 2019, C. 21, Özel Sayı, s. 585-626.
- Hakeri, Hakan, "Yeni Ceza Muhakemesi Kanunu'na Göre El Koyma Koruma Tedbiri", *TBB Dergisi*, Ankara 2005, S. 60, s. 97-104.
- Özen, Muharrem/Özocak, Gürkan, "Adli Bilişim, Elektronik Deliller ve Bilgisayarlar Arama ve El Koyma Tedbirinin Hukuki Rejimi (CMK m. 134)", *Ankara Barosu Dergisi*, Ankara 2015, S. 1, s. 41-77.
- Sarıtaş, Erkan, "Elkoymanın Hukuki Sonuçları Bağlamında Elkonulan Eşya ve Diğer Malvarlığı Değerlerinin Teslimi ve İadesi", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Ankara 2022, S. 159, s. 267-318.
- Sümer, Seda Yağmur, "Ceza Muhakemesinde Mobil Telefona/Akıllı Telefona Elkoyma ve Müdahale İmkânları", *İzmir Barosu Dergisi*, İzmir 2022, C. 87, S. 1, s. 61-119.
- Şahin, Cumhur, "Ceza Muhakemesinde Bilgisayarlar, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde Arama, Kopyalama ve Elkoyma (Cmk m. 134)", *Yaşar Hukuk Dergisi*, İzmir 2019, C.1, S. 2, s. 271-286.

Tosun, Öztekin, “Ceza Muhakemesinde İhtiyat Tedbirleri”, *İstanbul Üniversitesi Mük-
yeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi*, İstanbul 1968, C. 2, S. 3, s. 6-22.

Turinay, Faruk Yasin, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirlerinin Sınıf-
landırılması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara 2021, C. 70, S.
2, s. 475-541.

Yalvaç, Gürsel, “Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat”, *Ceza Hukuku ve Kriminoloji
Dergisi*, İstanbul 2015, C. 3, S. 2, s. 267-306.

Mahkeme Kararları

AIHM, Smirnov/Rusya davası (Başvuru No: 71362/01)

AIHM, OOO SK Stroykompleks ve Diğerleri/Rusya Davası (Başvuru No: 7896/15 ve
48168/17)

AIHM, Borzhonov/Rusya (Başvuru No: 18274/04)

AIHM, East/West Alliance Limited/Ukrayna (Başvuru No: 19336/04)

AIHM, Islamic Republic of Iran Shipping Lines/Türkiye (Başvuru No: 40998/98)

AYM, 20.9.2017 T., 2014/14195 başvuru numaralı Hanife Ensaroğlu başvurusu

AYM, 19.11.2024 T., 2022/6609 başvuru numaralı Hüsnü Çalmuk başvurusu

AYM, 30.10.2024 T. 2022/78623 başvuru numaralı Hüsnü Eşin başvurusu

AYM, 10.4.2019 T., E. 2017/154, K. 2019/18

AYM, 21.6.1989 T., E. 1988/34, K. 1989/26

Yargıtay 12. CD, 30.6.2025 T., E. 2022/2592, K. 2025/5756

Yargıtay 12. CD, 22.4.2025 T., E. 2022/378, K. 2025/4181

Yargıtay CGK, 26.3.2025 T., E. 2024/470, K. 2025/147

Yargıtay 12. CD, 4.3.2025 T., E. 2021/9992, K. 2025/2283

Yargıtay 12. CD, 4.3.2025 T., E. 2021/9992, K. 2023/2801

Yargıtay 12. CD, 17.2.2025 T., E. 2023/6088, K. 2025/1668

Yargıtay 7. CD, 20.1.2025 T., E. 2024/6390, K. 2025/1172

Yargıtay 12. CD, 17.12.2024 T., E. 2022/9447, K. 2024/7697

Yargıtay 12. CD, 16.12.2024 T., E. 2022/6542, K. 2024/7584

Yargıtay 12. CD, 26.11.2024 T., E. 2022/4223, K. 2024/6778

Yargıtay 12. CD, 20.5.2024 T., E. 2022/1102, K. 2024/2511

Yargıtay CGK, 18.10.2023 T., E. 2018/567, K. 2023/533

Yargıtay CGK, 18.10.2023 T., E. 2018/124, K. 2023/538

Yargıtay 12. CD, 12.9.2023 T., E. 2021/9276, K. 2023/2801

Yargıtay CGK, 22.2.2023 T., E. 2022/446, K. 2023/106

Yargıtay 12. CD, 23.1.2023 T., E. 2022/9683, K. 2023/202

Yargıtay 12. CD, 26.12.2022 T., E. 2021/6134, K. 2022/10673

Yargıtay CGK, 1.12.2022 T., E. 2020/286, K. 2022/754

Yargıtay 12. CD, 17.5.2022 T., E. 2021/553, K. 2022/3780

Yargıtay 12. CD, 16.5.2022 T., E. 2020/11427, K. 2022/3695

- Yargıtay 12. CD, 16.5.2022 T., E. 2021/619, K. 2022/3694
Yargıtay 12. CD, 9.5.2022 T., E. 2020/11258, K. 2022/3501
Yargıtay CGK, 11.3.2021 T., E. 2017/18, K. 2021/100
Yargıtay 19. CD, 11.3.2020 T., E. 2019/30045, K. 2020/2782
Yargıtay CGK, 25.2.2020 T., E. 2016/544, K. 2020/127
Yargıtay 12. CD, 2.4.2018 T., E. 2017/10693, K. 2018/3780
Yargıtay 12. CD, 19.3.2018 T., E. 2017/10151, K. 2018/3054
Yargıtay 12. CD, 9.10.2017 T., E. 2016/8276, K. 2017/7167
Yargıtay 12. CD, 19.6.2017 T., E. 2016/3484, K. 2017/5347
Yargıtay 12. CD, 12.12.2016 T., E. 2016/2416, K. 2016/13294
Yargıtay 12. CD, 14.11.2016 T., E. 2015/11969, K. 2016/12688
Yargıtay 12. CD, 1.6.2016 T., E. 2015/11806, K. 2016/9265
Yargıtay 12. CD, 25.5.2016 T., E. 2016/1576, K. 2016/8795
Yargıtay CGK, 10.11.2015 T., E. 2014/123, K. 2015/380
Yargıtay 12. CD, 10.09.2015 T., E. 2013/25939, K. 2014/324
Yargıtay 12. CD, 5.6.2012 T., E. 2011/9804, K. 2012/14120

